

semmisítenem és a fentebbi határozatot hoznom kellett. Ezekről a közigazgatási bizottságot további eljárás végett értesítem.

*

A házasságkötésre vonatkozó kivételes intézkedések.
(A m. kir. ministeriumnak 647/1915. M. E. számú rendelete.)

A gyámhatóság a kiskorú házasságkötéséhez szükséges törvényes képviselői vagy szülői beleegyezést a házassági jogról szóló 1894 : XXXI. t.-cz. 8. §-ának utolsó bekezdése értelmében pótolhatja akkor is, ha a házasságkötés a háborús események következtében vagy más okból sürgős és a kiskorú házasuló részére szükséges törvényes képviselői vagy szülői beleegyezést kellő időben azért nem lehet megszerezni, mert a házasuló vagy a törvényes képviselő vagy a beleegyezésre jogosult szülő katonai szolgálatot teljesít, vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénekkal egy tekintet alá esik (9,146/1914. M. E. számú rendelet 3. §-a), vagy a törvényes képviselői vagy a szülői beleegyezésnek megszerzését a háborús események egyébként gátolják. A hiányzó törvényes képviselői vagy szülői beleegyezést a kiskorú tartózkodó helye szerint illetékes gyámhatóság is pótolhatja. Azt, hogy a beleegyezés pótlására megszabott előfeltételek megvannak-e, a gyámhatóság a viszonyok gondos mérlegelésével állapítja meg. A megállapítás tévessége azonban a házasság érvényességére nincs befolyással. A gyámhatóság a határozat hozatala előtt lehetőleg hallgassa meg — esetleg távirati úton — a kiskorúnak legközelebbi hozzátartozóit, ha tartózkodásuk helye ismeretes és meghallgatásuk nem jár a célzott meggyőző időszerűséggel. A gyámhatóságra az 1894 : XXXI. t.-cz. 10. §-ának rendelkezése ebben az esetben is irányadó. A gyámhatóság részéről a jelen rendelet értelmében megadott beleegyezés ellen nincs helye fellebbezésnek.

*

Személyi hírek. Aranykúti *Dorgó Albert* m. kir. udvari tanácsos, kolozsvári kir. közjegyző, a kir. közjegyzői kamara elnöke, február 14-én, életének 73-ik évében, elhunyt Kolozsvárott. Az így megüresedett egyik kolozsvári közjegyzői állásra *dr. Árkossy Gyula* dicsőszentmártoni kir. közjegyző helyeztetett át. *Dr. Teőke Béla* késmárki kir. közjegyző Budapest székesfőváros X. kerületébe helyeztetett át.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre . . . 6 „	Felelős szerkesztő : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- hivatal Budapest, VI, Andrassy-út 1.
--	--	--

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A hatodik moratoriumi rendelet. — A közjegyzői díjszabás reformja. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874 : XXXV. és 1886 : VII. törvénycikkek) története.

Irta : *Rupp Zsigmond*, budapesti kir. közjegyző.
(Folytatás.)

Kövessük a Pauler minister által a képviselőháznak bemutatott 1873. évi törvényjavaslat fejezet szerinti sorrendjét és kérdésről-kérdésre összegezzük a codificationális tényezők tanácskozásait s az ennek eredményeként hozott határozatokat:

A „kinevezés“ kérdését — amit a parlament nem is tárgyalta, hanem a kormány és a szakbizottság javaslatai értelmében vita nélkül elfogadott — már fennebb ismertettük.

A „képesítés“ tárgyalásakor a szakbizottság alaposan megvitatta azt is, vajjon ne követeltessék-e a közjegyzőtől különös „közjegyzői vizsga“? A budapesti királyi tábla, több ügyvédi egyesület és a budapesti kereskedelmi kamara is véleményében emellett foglalt állást, de a szakbizottság azt mégis elejtette: „nehogy a jogi professio három ágából a birói, az ügyvédi és a közjegyzői hivatásból, a másikba való átlépés lehetetlenné tétessék, vagy annyira meg-

nehezítették, hogy a lehetetlenséggel határos legyen.“ Így aztán bele se került ez a kormányjavaslatba, és a parlamentben se hozta szóba senki.

Az „összeférhetlenség“ tárgyában több kérdés merült fel. A kormányjavaslat 3. szakaszában felsorolt — a közjegyző által nem vállalható állásokon kívül — *Eötvös Károly javasolta, hogy az incompatibilitás terjesztessék ki az országgyűlési képviselőségre is. Javaslátát a következő lakonikus érveléssel támogatta: „Alig tartom szükségesnek, hogy e módosítványt bővebben indokoljam. Aki az országgyűlési képviselő „teendőit“ és egy közjegyző „teendőit“ ismeri, az csak természetesnek találja, hogy e két „teendő“ egy személyben, egy időben össze nem férhet.“*

Indítványát a képviselőház egyhangulag fogadta el.

Pedig sok szó fér ehhez a kérdéshez! Érdemes egy kissé foglalkozni vele. Azt hisszük, ha valakinek eszébe jutott volna megkérdezni Eötvöst: vajjon miben látja a kétféle hivatás közti ellentétet, tehát az összeférhetlenség okát, — ő jött volna a legnagyobb zavarba, mert ilyen ok *nincs*. Sem elméleti, sem gyakorlati szempontból nincsen.

Őt bizonyosan az a gyakorlati szempont vezérelte, hogy a közjegyző a közönségnek rendelkezésére álljon minden időben. Mert a kérdés elvi, vagyis ideális oldalát tekintve, aligha akarta Eötvös, hogy a közjegyző úgyszólván üvegbura alá bujjék, s távol tartva magát a köz- és társadalmi élet minden mozgalmától, — remete módjára *kizárólag csakis* hivatásának éljen — s *székhelyét el se hagyhassa*.

Méltán kérdezhetjük: akkor minek szavazta meg ő is a közjegyzői hatáskört az *örökösödési* ügyekben, holott ez a közjegyzőt számtalanszor kényszeríti székhelye elhagyására? S miért szavazta meg a *helyettesi* intézményt, amely lehetővé teszi, hogy a közjegyző hivatásának sérelme nélkül székhelyétől időről-időre eltávozhassék? Vagy miért nem ellenezte azt a másik kiegészítő szabályt, hogy a köz-

jegyzőt távolléte esetén az illetékes járásbíró is helyettesítheti?

De meg aztán, ha szabad e kérdéshez a közjegyző egyéni szempontjából is hozzászólnunk — vajjon nem-e ember a közjegyző is? *Működése folytonosságát a legjobb akarat mellett is nem-e szakítja meg sok minden tőle független körülmény. Betegség, kényszerű üdülés, állampolgári kötelességek, mint például a katonai szolgálat és a többi. Vagy az elutasíthatlan közérdekű társadalmi vagy egyéb ideális munka! Elvégre a közjegyzőnek is csak szabad lelkesülni, tenni egyik-másik kulturális vagy jótékony ügy érdekében? Már pedig akárhányszor elszólítja az ilyesmi is székhelyéről az embert. Vagy vegyünk egy más rendkívül fontos hivatást. A közjegyzői intézmény életbeléptetése óta nem hozott-e a parlament a perenkívüli eljárásban akárhány olyan törvényt, amelynek már az előkészítése is kívánatosá tette, hogy az e téren gyakorlati tapasztalatokra támaszkodó közjegyző hozzászóljon, különösen ha az illető törvényjavaslat a közjegyzői hatáskört érintő kérdésre is vonatkozik? Nem egyszer történt meg, hogy az igazságügyminister, különösen a közjegyzői intézményt érdeklő törvényjavaslatok tárgyalására alakított szakbizottságba, vidéki közjegyzőket is meghívott. Így az 1881. évi LI. t.-cz., majd meg a közjegyzői novelláról szóló 1886. évi VII. t.-cz. előkészítésekor,* az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz., úgyszintén az általános polgári törvény- és a telekkönyvi törvényjavaslat tárgyalásaira is.*

Ha a közjegyzőknek az előkészítő tárgyalásokra való szokásszerű meghívása indokolt: nem volna-e még indo-

* Ez a szakbizottság legalább is 20 ülést tartott, amire egy vidéki közjegyző is meg volt hívva, aki tehát heteken keresztül kénytelen volt emiatt székhelyétől távolmaradni.

koltabb, hogy az ő kiforrott gyakorlati tapasztalatait közvetlenül *magában a parlamentben* értékesíthesse? Itt volna még nagyobb szükség az ő véleményének kifejtésére és szélesebb körű megvitatására, mert hiszen itt dől el véglegesen a hivatásszerű közbenjárásával előkészített ügy — esetleg egész generációk számára.

Helyes-e, méltányos-e, hogy amíg a peres eljárás, a közegészségügy, a közoktatásügy képviselői, vagyis az ügyvédi, az orvosi, a tanári kar tagjai előtt a parlament kapui nyitva vannak: addig *a perenkívüli eljárásnak* a gyakorlatban kipróbált és így leghivatottabb közege, a közjegyző ki legyen onnan zárva? Stallumát ne féltse senki! Maga a közjegyző óvja azt meg a legfélétekebben. Nemcsak azért, mert existenciájának a forrása ez, hanem megóvja abból a kötelességtudásból, ami minden becsületes embert eltölt önként vállalt hivatásával szemben.

Az Eötvös-féle elhamarkodott javaslat és az ennek nyomán hozott határozat helytelenségét igazolja a többi európai államok ellenkező példája is. Nincs külföldi törvény, amelyik ilyen összeférhetlenséget állapítana meg. A mi közjegyzői törvényünknek mintául szolgált francia, bajor és osztrák törvényekben nyoma sincs ennek.*

Az összeférhetlenség kérdésénél vita támadt a házban a javaslat 4. §-a felett is, amely megtiltja, hogy *a közjegyző „kereskedelmi vagy ipartársulat, avagy hasonló pénzvállalat vezérő igazgatója“* legyen.

* Méltó a megemlítésre, hogy a szakbizottság, mikor azt tárgyalta, vajjon vállalhatja-e a közjegyző valamely politikai lap szerkesztőségét: igenlően határozott, ama feltevésből indulva ki, hogy a közjegyzőtől a politikai téren való működés jogosultságát elvonni annál kevésbé lehet, mert hisz *„országos képviselői állást is vállalhat!“* Többször nem is merült fel ez a kérdés. Tehát ebből is látszik, hogy a törvényhozás egy ötletszerű indítvány alkalmából, annak horderejét nem mérlegelve, mondotta ki a vetot a közjegyzői képviselőségre.

Vannak, — és pedig magában a közjegyzői karban — akik e szakaszt karunk rovására még ma is félremagyarázzák, az évtizedeken át kiforrott helyes közfelfogás daczára. A mikor szerző a Közjegyzői Közlöny 1910. évi XIII. évfolyam 8. stb. számában felvetette a kérdést: vajjon szabad-e kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagja, közjegyzői teendőket végeznie? — néhány kartársunknak az volt a nézete, hogy *a közjegyző részvénytársasági, igazgató vagy felügyelőbizottsági tag nem lehet, „mert mindkét állás összeférhetlen a közjegyzői állással.“* Nem volt nehéz a téves felfogást megczáfolni, annyival is inkább, mert eme tilalom ellen már maga a szakbizottság is állást foglalt, — kimondotta, hogy nem tartja indokoltnak a közjegyző kizárását a különböző vállalatok „igazgatói tanácsosságából“.

Szerző e tekintetben még szilárdabb alapra is hivatkozhatott: magára a parlamenti tárgyalásokra.

Ugyanis az 1874. évi április 22-én tartott képviselőházi ülésben Kármán Lajos képviselő a törvényjavaslat 4. §-ához, mely szerint tiltva van a közjegyzőnek . . . *„kereskedelmi vagy ipartársulat, avagy hasonló pénzvállalat igazgatójának lenni,“* azt az indítványt tette, hogy e tilalom *„bármely egyéb nyereségre alapított részvénytársulat kormányzó tanácsának tagságára is kiterjesszessék“* — értve ez alatt az igazgatósági tagságot.

Ez ellen az előadó — Tost Gyula — határozottan állást foglalt. Szerinte „a 3-ik és 4-ik §§-ban említett esetek annyi foglalkozástól zárják el a közjegyzőt, hogy igazán félni lehet: vajjon ennyi megszorítás mellett fog-e elegendő alkalmas egyén akadni a közjegyzői állásra? Aggályait az egész ház osztotta. Viszont kiemelte, hogy maguknak az illető intézeteknek legfőbb érdeke, ha alkalmas, tekintélyes egyének vesznek részt intézetük igazgatóságában. Az ilyen részvevést nem tartja olyan foglalkozásnak, amely a közjegyzőt hivatása teljesítésében legkevésbé is gátolná.“

Bonts Döme egyetért az előadóval és utal arra, hogy az „igazgató-tanács“ tagja szigorúan véve nem „vezeti“ a részvénytársaságot.

Az igazságügyminister kéri elutasítani Kármán indítványát. Érdemes szavait szószerint idéznünk. Ez volt a válasza: „A közjegyzői incompatibilitásnak meghatározásában a végső határokig mentünk. Kizártuk őket a kereskedelmi, ipartársulatok „vezetéséből“, kimondtuk, hogy pénzvállalat „tisztviselője“ nem lehet, stb.; odáig menni azonban, hogy még „választmányi tag“ — vagyis igazgatósági tag — se lehessen, s így ezen társulatoktól megvonni azon erőket, melyek a közjegyzői intézményben vannak: nem tartanám tanácsosnak, miután a haza érdekében fekszik, hogy az ily társulatok „igazgatóságában“ képzett, derék, beszületes emberek minél nagyobb mértékben vegyenek részt. (Helyeslés.) Kérem ennél fogva az eredeti szövegezést megtartani.“ (Megtartjuk.)

Erre a ház a Kármán Lajos indítványát nagy többséggel elvetette.* (Folyt. köv.)

A hatodik moratoriumi rendelet.

A márczius hó 31-ével lejárt moratorium helyébe lépő, a m. kir. ministeriumnak 1040/1915. M. E. számú „hatodik moratoriumi rendelet“-ével szabályozott új moratorium ezúttal *négy hónapra* szól és pedig olyképen, hogy az eddig érvényben volt, vagyis az 1915. márczius 31-ig lejárt tartozásokra engedélyezett halasztás *1915. évi július hó 31. napjáig* meghosszabbíttatik, az 1915. márczius 31. után 1915. július 31-ig bezárólag lejáró tartozások teljesítésére pedig ugyancsak *1915. évi július hó 31. napjáig* halasztás engedtetik. A halasztás tárgyát természetesen változatlanul, mint eddig, csupán az 1914. augusztus 1. előtt keletkezett tartozások képezik. Ezek közül tehát a márczius 31-ig lejárt tartozások újból teljes, legalább négy hónapi halasztásban részesülnek, míg a márczius 31. után július 31-ig bezárólag lejáró tartozásokra nem mint eddig, a lejáratától számított, hanem a lejáratra való tekintet

* Mellékesen megemlítjük, hogy a velünk ellentétes felfogású kartársunk az igazságügyminister 1894. évi 3249. szám alatt kibocsátott rendeletére hivatkozott. Ez az ő felfogását támogatta is, csakhogy ezzel szemben szerző megint képes volt egy bizonyos incidensből kifolyólag a budapesti kamara által provokált oly későbbi igazságügyministeri rendeletre utalni, mely a szerző, illetőleg a nevezett kamara felfogásának megfelelően *homlokegyenest épen az ellenkezőt* decretálta. (1908. évi 10413. szám alatt.)

nélkül július 31-én mindenestre véget érő halasztás engedtetik. *A moratorium ugyanis, amint azt a rendelet 39. §-a külön ki is mondja, 1915. július 31-én megszűnik.* Nem jelenti azonban ez azt, hogy akár a július 31. után lejáró, akár az addig már lejárt és mindeddig halasztást élvezett moratoriumos (1914. augusztus 1. előtt keletkezett) tartozások a rendes lejáratukkor, illetve július 31-én mindenestre egyszerre és egészben fizetendők lennének, hanem a moratoriumnak ezen csupán elvi megszüntetésével kapcsolatos rendelkezéseket, a moratoriumnak u. n. *likvidációját* kellő időben kiadandó külön rendelet fogja megállapítani. Nevezetesen pedig, amint a 39. § közelebbről kimondja, a július 31. után lejáró moratoriumos (1914. augusztus 1. előtt keletkezett) tartozások teljesítése lejáratukkor teljes összegükben csak annyiban lesz követhető, amennyiben a kiadandó külön rendelet a tartozások bizonyos nemeire, vagy bizonyos adósokra nézve kivételt nem fog tenni. A július 31-ig már lejárt és addig moratorium alá esett tartozások pedig mindenestre csak részletekben lesznek törlesztendők, melyeket szintén ez a rendelet fog meghatározni.

Ami magának a mostani, július 31-ig szóló utolsó moratoriumnak szabályozását illeti, a rendelet sok fontos újítást tartalmaz: a moratorium alá eső bizonyos, különösen a váltótartozásoknak successiv törlesztése az eddigi keretekben folytattatik; egyúttal azonban más irányban, így a családjogi és öröklési jogcímen alapuló, valamint a társasági viszonyból vagy a vagyonközösség megszüntetéséből eredő tartozások tekintetében is megkezdődik a moratorium „lefaragása“; - a bérleti viszonyra és különösen a felmondásra vonatkozó rendelkezések a bérbeadó rendes felmondási jogának korlátozásával lényegesen módosulnak; egyebekben a rendelet, kevésbé fontos eltérésektől eltekintve, az eddigi szabályok szószerinti ismétlésére szorítkozik. Az újításokat a következőkben ismertetjük:

A váltók érvényesítésére vonatkozó rendelkezések.

Az 1914. augusztus 1. előtt kiállított, tehát *moratoriumos váltók* (kereskedelmi utalványok, közraktári jegyek, csekkek) közül:

1. az 1914. október 1. előtt lejárt váltókra, melyekre a negyedik m. rend. szerint 1915. január hóban 10% volt már törlesztendő, ezen felül újabb 10% fizetendő 1915. május havában;

2. az 1914. október és november havában lejárt váltókra, melyekre az ötödik m. rend. szerint 1915. február hóban 10°/_o volt már törlesztendő, ezen felül újabb 10°/_o fizetendő 1915. június havában;

3. az 1914. december és 1915. január havában lejárt váltókra, melyekre az ötödik m. rend. szerint 1915. márczius hóban 10°/_o volt már törlesztendő, ezen felül újabb 10°/_o fizetendő 1915. július havában;

4. az 1915. február és márczius havában lejárt váltókra 10% fizetendő 1915. május havában;

5. az 1915. április és május havában lejárt váltókra 10% fizetendő 1915. július havában. (4. § II. 1. a—e.)

A 10%-os részletek fizetési napjára, a bemutatásra és az óvásra, az előzők értesítésére stb. nézve a rendelkezések a régié maradtak. Ha azonban a bemutatás valamely korábbi esedékes részlet fizetése végett már egyszer megtörtént, a váltót a később esedékessé váló részlet fizetése céljából újból bemutatni többé nem szükséges. (4. § II. 2—10.)

Az 1914. augusztus 1. után kiállított, tehát *nem-moratoriumos* váltókra stb. nézve eddig az volt a rendelkezés, hogy a fizetés végetti bemutatásnak és a fizetés hiánya miatti óvás felvételének legkésőbb a lejáratától számított két hó elteltét követő két köznap alatt kell történnie, és ha ez a határidő 1915. április 3. előtt telnék le, legkésőbb ezen a napon. A mostani rendelkezés természetesen mindazon ilyen keletű váltókra stb. vonatkozik, melyek 1915. évi augusztus hó 1. napja előtt jártak vagy járnak le és ezekre a korábbi rendelet által legalább április 3-ig kitölt, illetve a törvényben megszabott rendes *bemutatási és óvási határidő* minden külömböztetés nélkül, *1915. évi augusztus hó 3. napjáig* bezárólag meghosszabbítatik. (2. § 5. és 6. bek.)

Ezek után gyakorlati szempontokból célszerűnek tartjuk a váltók érvényesítésének és az óvásnak jelenleg hatályban lévő összes szabályait, az egész u. n. *moratoriumos váltójogot*, a váltókövetelések külömböző kategóriái szerint rendszerbe foglalva, a következőkben ismertetni:

1. *Nem-moratoriumos váltók.* Az 1914. augusztus 1. napján és azután kelt váltók egyáltalán nem esvén a moratorium alá, a rendes váltójogi szabályok szerint érvényesíthetők. Ezeknél is lehetővé van téve azonban a hitelezőnek az adós kiméltése azáltal,

hogy a fizetés végetti bemutatás és az óvás felvételének határideje, a lejáratra való tekintet nélkül, általában 1915. évi augusztus hó 3. napjáig bezárólag meghosszabbítatik. Az ilyen váltókat tehát a rendes törvényes határidőben is, vagyis már a lejárat napján délután, joghatályosan lehet ugyan, de nem kell megóvatoltatni, hanem az óvatolás elhalasztható augusztus 3-ig. Ez a rendelkezés az összes 1915. augusztus 1. előtt lejárt, vagy lejáró *nem-moratoriumos* váltókra minden külömböztetés nélkül mondatik ki és ennél fogva áll nemcsak az ezen rendelet hatálya alatt, vagyis 1915. április 1-től kezdve lejáró váltókra, amelyeknél eszerint a törvényben megszabott rendes két köznap óvási határidő hosszabbítatik meg augusztus 3-ig, hanem természetesen áll az ezen rendelet életbelépése, vagyis 1915. április 1. előtt már lejárt azokra a váltókra is, amelyek az előző rendeletek értelmében a lejáratától számított két hó és két köznap alatt, és ha ez a határidő április 3. előtt telt volna le, legkésőbb április 3-án lettek volna megóvatolandók és amelyeknél tehát az előző rendeletekben megszabott ez a határidő hosszabbítatik meg, szintén augusztus 3-ig.

A váltó függőségének ez a váltóbirtokos által való tetszés szerinti meghosszabbíthatása sérelmes is lehet a váltókötelezettek (kamat, előző közben beálló fizetéseképtelensége), miért is a rendelet megadja a jogot az elfogadónak arra, hogy a váltóösszeget már a lejáratot követő két köznap elteltével a bíróságnál letehesse, holott ez a jog őt különben a törvény szerint csak az egész óvásfelvételi határidő eltelté után illetné meg (vtó-törv. 40. §). Továbbá bármelyik előző követelheti a váltóbirtokostól, hogy különbeni kártérítési kötelezettség terhe mellett a váltót lejárat után fizetés végett mutassa be.

2. A *moratoriumos*, vagyis az 1914. augusztus 1. előtt kelt váltók közül:

a) az 1914. október hó 1. napja előtt lejárt váltókra 10% volt fizetendő 1915. január hónap és további 10% lesz fizetendő 1915. május hónap,

b) az 1914. október és november hónapokban lejárt váltókra 10% volt fizetendő 1915. február hónap és további 10% lesz fizetendő 1915. június hónap,

c) az 1914. december és 1915. január hónapokban lejárt váltókra 10% volt fizetendő 1915. márczius hónap és további 10% lesz fizetendő 1915. július hónap,

d) az 1915. február és márczius hónapokban lejárt váltókra 10% lesz fizetendő 1915. május hónap,

e) az 1915. április és május hónapokban lejárt váltókra 10% lesz fizetendő 1915. július hónap,

azon a napján, amely számánál fogva a lejárat napjának megfelel és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik, a hónap utolsó napján; a 10%-os részleteket mindenkor a tartozás eredeti összege után kell számítani;

f) az a)–c) alatti váltók 80%-a, a d) és e) alatti váltók 90%-a és az 1915. június 1-től lejáratú váltók egész összege továbbra is moratorium alá esik.

A kéthavi esedékességeknek egy-egy hónapra történt összeszorítása, mint eddig, most is azt eredményezi, hogy pl. egy április 30-án lejáratú váltóra július 30-án, ellenben egy május 1-én lejáratú váltóra már július 1-én kell részfizetést teljesíteni.

Május és július hónapokban négy havi: az 1914. augusztus, szeptemberi és 1915. február, márcziusi, illetve az 1914. decemberi és 1915. január, április és májusi; június hónapban csak két havi: az 1914. október, novemberi váltóknak lesz esedékessége; míg április hónapra esedékesség egyáltalán nem esik.

Az 1914. augusztus 1-től 1915. január 31-ig lejárt váltókra eddig összesen 20%; az 1915. február 1-től május 31-ig lejárt, illetve lejáratú váltókra 10%; ellenben az 1915. június 1-től lejáratú váltókra egyelőre július 31-ig semmi sem fizetendő.

Az a)–e) pontok értelmében már eddig fizetendő volt, úgy mint ezentúl fizetendő részletekre vonatkozó kereset (telepített váltó) vagy visszkereset fenntartására fizetés hiánya miatti óvás felvétele nem szükséges; a mégis felvett óvás a részfizetés nemteljesítése tekintetében ugyan hatályos, de annak költségeit csak abban az esetben lehet követelni, ha a váltókötelezettek valamelyike külföldön lakik.

Csupán az óvás van azonban elengedve és nem a fizetés végetti bemutatás is, de ha utóbbinak megtörténtét a kötelezett tagadja, a bizonyítás terhe őt illeti. A bemutatás mindaddig megtörténhetik, míg az arra rendelt határidő a tartozás fennmaradó hátraléka tekintetében is le nem telt, egyelőre tehát bármikor halasztható és a 10%-os részlet érvényesítésében a hitelező egyáltalán nincs záros határidőhöz kötve. Áll ez nemcsak a most, hanem az előző moratoriumi rendeletekkel elrendelt részfizetésekre is.

A fizetés végetti bemutatás sem szükséges egy később esedékessé vált részlet okából, ha a bemutatás már valamely korábbi esedékessé vált részlet fizetése céljából egyszer megtörtént. Természetesen a bemutatás és érvényesítés az a)–c) alatti váltóknál május–július hónapokban az egész esedékessé vált 20% tekintetében egyszerre történhetik.

A váltófüggőség, miután a bemutatás bármikorra halasztható, a 10%-os részletek tekintetében is tetszés szerint meghosszabbítható lévén, az ebből eredő hátrányok elkerülése végett az elfogadót és előzőt szintén megilletik az 1. alatt említett jogok azzal a módosítással, hogy a lejárat napja helyébe az a nap lép, amelyen a 10%-os részlet fizetendő.

Az előzőket a törvény rendelkezéseinek megfelelően értesíteni kell, ha nem is vétetett fel az óvás és pedig ez esetben a bemutatás után 15 nap alatt.

A fizetendő részlet után számított váltódíjat a visszkeresetre jogositott hitelező akkor is követelheti, ha a fizetés végetti bemutatott váltót nem óvatoltatta.

A váltókötelezett követelheti, hogy neki a részfizetésről a váltó másolatán nyugtatvány adassék, a váltóbirtokos pedig emellett a részfizetés tényét és hogy ez mikor és kinek részéről történt, a váltón még az esetben is feljegyezni köteles, ha ezt a váltókötelezett tőle nem követeli. E kötelezettség sanctióját a rendelet ugyan meg nem állapítja, de az elmulasztásából eredő kárért a váltóbirtokos nyilván minden váltókötelezettnek felelős.

A részfizetés peres érvényesítése a váltóeljárás szabályai szerint történhetik. A keresetet azonban nem lehet, mint más a moratorium alól részben kivett követeléseknél, a váltótartozásnak moratorium alá eső részére is kiterjeszteni. Az eredeti váltó helyett a váltó hiteles másolatát lehet mellékelni. (Az Osztrák-magyar banknak a váltómásolatra vezetett tanúsítása a váltómásolat hitelesítését pótolja.) Nem kell a váltó hiteles másolatát sem mellékelni akkor, ha a fizetés hiánya miatt felvett óvás vagy hiteles másolata van csatolva. Ezen rendelkezésekre való tekintettel a fizetési visszkeresetnek alávetett váltókötelezett a fizetés alkalmával a váltó másolatára vezetett nyugtán kívül követelheti még az 1914. augusztus 1. előtt az egész váltóösszeg tekintetében hatályosan felvett óvás hiteles másolatának vagy a részfizetés nemteljesítéséről esetleg felvett eredeti óvásnak kiadását és ha ilyen fel nem vétetett, a

nyugtatványt tartalmazó váltómásolatnak saját költségén való hitelesíttetését is.

A részfizetési kötelezettség alól mentesek azok a váltókötelezettek, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyenek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) kizárólag Bereg, Máramaros, Sáros, Szatmár, Szerém, Ugocsa, Ung vagy Zemplén vármegyék, vagy Szatmár-Németi vagy Zimony városok területén van.

Az *f)* pont szerint még egészben moratorium alá eső váltók, valamint az *a)–e)* pontban említett váltók 80, illetve 90%-a tekintetében a fizetés végetti bemutatás és a fizetés hiánya miatt fevett óvás hatálytalan. Az óvás felvételére hivatott személyek azonban erre való hivatkozással az óvás felvételét nem tagadhatják meg, mely pl. külföldi váltókötelezettek esetében ajánlatosnak mutatkozhatik.

Látra vagy lát után bizonyos időre szóló váltónál a lejárat megállapítását célzó bemutatás hatályos. A látra szóló váltók után további 10% fizetendő 1915. május hóban. A bemutatás által megállapított lejáratú váltók ahhoz képest az *a)–f)* alatti kategóriák valamelyikéhez tartoznak.

3. *Biankó-váltók.* Az 1914. augusztus 1. előtt, moratorium alá eső követelés okából adott kitöltetlen váltót a hitelezőnek csak 1914. augusztus 1. előtti kelettel, vagyis olyképen szabad kitöltenie, hogy az moratorium alá essék. Az ezzel ellenkező kitöltést megállapodásellenesnek kell tekinteni.

4. *Fedezeti váltók.* Az 1914. augusztus 1. előtt kelt, de a moratorium alól egészben vagy részben kivett követelés okából adott váltót az a váltóbirtokos, akinek javára az illető követelés fennáll, ugyanabban a mértékben érvényesítheti, amely mértékben követelése ki van véve a moratorium alól. Az eszerint egészben érvényesíthető váltókra nézve a nemmoratoriumos váltók tekintetében fentebb 1. alatt mondottak állanak, míg az eszerint csak részben érvényesíthető váltók (árúváltók) a fentebb 2. *a)–e)* alatt említett részletfizetések szabályozása alá esnek.

5. *Váltókamat.* A moratoriumos váltóknak az egész váltóösszeg utáni kamata, ép úgy mint minden kamat, ki van véve a moratorium alól. És pedig az 1915. június 1. előtt lejárt moratoriumos váltók kamata, a fentebb 2. *a)–e)* alatt említett 10%-os tőkerészletekkel együtt az egész váltóösszeg után a váltó lejáratától (az esetben is, ha ez 1914. augusztus 1. előtti időre esik) a tőkerészlet

fizetésének napjáig ugyanakkor megfizetendő és az eziránti követelés fenntartása és érvényesítése, fizetés végetti bemutatás, óvás, stb. tekintetében ugyanaz áll, mint ami magára a tőkerészfizetésre nézve fentebb mondatott. Az 1915. június 1. napján és azután lejárat moratoriumos váltók kamata az általános kamatfizetési szabály szerint egyelőre a lejáratától számított kéthónaponként utólag volna fizetendő és így július végéig nem aktuális, amikor a kiadandó külön rendelettel nyilván szintén az előirandó tőketörlesztéssel fog kapcsolatba hozatni.

Újabb kivételek a moratorium alól.

Halasztás alá nem esnek:

1. *Birói határozat* alapján teljesített fizetések visszatérítésére irányuló tartozások, ha a határozatot, amelynek alapján a fizetést teljesítették, jogerős birói határozat megváltoztatta, hatályon kívül helyezte, vagy korlátozta; a fizetés módja, hogy t. i. bíróság előtt történt-e vagy bíróságon kívül, nem bír jelentőséggel. (4 § 17.)

2. *Családjogi és öröklési jogi* címen alapuló pénztartozások (eltekintve a moratorium alól már kezdettől fogva és egészben kivett tartásdíjak és életjáradékoktól), valamint a *társasági viszonyból*, vagy a *vagyonközösség* megszüntetéséből eredő pénztartozások huszonöt százalék erejéig; ez a huszonöt százalék az 1915. év június havának azon a napján fizetendő, amely számánál fogva megfelel a tartozás lejáratának és ha a tartozás csak az 1915. év június vagy július havában jár le, a lejárat napján. Ha azonban az adós öröklési jogi címen alapuló pénztartozását az öröklés útján reá szállt vagyontól csak olyan vagyontárgyak értékesítése útján fedezhetné, amelyeknek értékesítése esetében a fennálló körülmények folytán aránytalanul károsodnék: a bíróság az adós kérelmére a teljesítés határidejét — megfelelő dologi biztosíték adásától feltételezetten — oly időre halaszthatja, amikor a vagyontárgyak kellő értékesítése remélhető, kivéve ha a hitelezőn ezzel méltánytalan sérelem esnék. Ez a szabály megfelelően akkor is áll, ha társasági vagy más közös vagyontól a társaság tagjának vagy a részesnek járó illetményt pénzben kellene kiszolgáltatni. Ezen szabály az 1914. évi július hó 31. napja után keletkezett tartozásokra is alkalmazandó. (4. § 18. és 22. § 5. bek.)

3. *Betétek*, ha a betéti üzlettel foglalkozó intézet vagy más ily cég a betétre nézve 1914. évi július hó 31. napján fennállott

kamatlábát akár a mostani rendelet életbelépése előtt, akár az után egyoldaluan leszállította. Ez esetben a teljes betét kifizetését a moratoriumra való hivatkozással nem tagadhatja meg, hacsak a kamatlábát jövőre nézve az 1914. évi július hó 31. napján fennállott kamatláb magasságára nem emeli. Amennyiben az intézet vagy cég a betét kifizetésére a felmondási időt igénybe veszi, erre az időre sem fizethet kisebb kamatot, mint amilyenre 1914. évi július hó 31. napján volt kötelezve. Tehát a kamatláb leszállítása érvényes. De ha a betevő a kamatláb leszállítása után a betét teljes kifizetését követeli, akkor a pénzügyintézet vagy felemelheti a kamatlábát az 1914. évi július hó 31. napján fennállott kamatlábra s ebben az esetben a betevő csak annyi betét kifizetését követelheti, amennyinek kifizetése egyébként elő van írva; vagy a pénzügyintézet a felmondási idő igénybe vételével kifizeti a teljes betétet, azonban a felmondási időre azt a kamatot tartozik kifizetni, amelynek fizetésére 1914. évi július hó 31. napján volt kötelezve. (6. § ut. bek.)

4. Kéményseprési díjak. (4. § 4.)

Az eddig előirt résztörlesztések folytatása.

1. *Megbízásból* és hasonló más személyes munkateljesítmények iránti szerződésekből eredő költség- és díjtartozásokra, ideértve az orvosi, ügyvédi, mérnöki, írói és művészi, alkuszi, közvetítői, ügynöki és bizományi költségeket és díjakat, az előző huszonöt százalékok esedékessége napjától számított két-két hónap elteltével további huszonöt-huszonöt százalékot kell fizetni. (4. § 12.)

2. *Ingó dolgok* vételára és ipari munkateljesítmények ellenértéke címén fennálló tartozásokra havonként a lejárt tartozás tíz százaléka fizetendő mindig a lejárt tartozás eredeti összege után. De ha a tartozásból akár a mostani rendelet életbeléptetése előtt, akár az után már legalább öt részlet vált fizetendővé, az adós fizetési kötelezettsége a további részletekre nézve a ministerium újabb rendelkezéseig nem áll be.

A részletekben fizetendő tartozásoknál a 10% rendszerint mindenegyik részlet után külön számítandó, de ha a tartozás a szerződés szerint tiznél több részletben fizetendő s egy-egy részlet nem halad meg huszonöt koronát, a részletek fizetésére a jövőre nézve a szerződés kikötései irányadók. (4. § 13.)

A bérleti viszonyra vonatkozó rendelkezések.

1. Nem esnek a moratorium alá lakások vagy egyéb helyiségek bérletéből eredő bértartozások, kivéve ha a kötelezett fél katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénnel egy tekintet alá esik. Nem esik azonban moratorium alá a katonai szolgálatot teljesítő vagy ezzel egy tekintet alá eső egyén lakbértartozása, ha a kötelezett szolgálati vagy alkalmazási viszonyból folyó rendes járandóságaiban vagy legalább lakpénzben vagy lakbér céljára nyújtott közsegélyben részesül. Ha a kötelezett fél csupán lakpénzben vagy lakbér céljára nyújtott közsegélyben részesül, a bértartozás csak az élvezett lakpénznek vagy közsegélynek megfelelő mértékben fizetendő. A lakásnak vagy egyes részeinek albérletbe adása esetében a bérösszeg az albérlőtől járó bér erejéig szintén ki van véve a moratorium alól. Nem esik továbbá moratorium alá az üzleti vagy üzemi helyiségek bére, ha az üzlet vagy üzem tulajdonosa hadbavonulása ellenére is tovább folyik.

Az ötödik moratoriumi rendelet mindennemű bértartozást kivett a halasztás alól; ellenben a hatodik moratoriumi rendelet csak bizonyos bértartozásokra korlátozza a kivételt. T. i. csak (ingó dolgok) lakások és egyéb helyiségek bérletéből eredő bértartozásokra nézve tesz kivételt; ezek a bértartozások nem esnek a moratorium alá, habár 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött bérleti szerződésből erednek is. Ennélfogva ingatlan bérletéből eredő bértartozás, ha az ingatlan nem mint lakás vagy egyéb helyiség a bérlet tárgya, — moratorium alá esik. Így pl. aki 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt kötött bérszerződéssel épület nélküli ingatlant mint rakodóhelyet bérelt, a bértartozás tekintetében igénybe veheti a moratorium kedvezményét. Az ötödik moratoriumi rendelet szerint a bértartozás moratorium alá esett, ha a kötelezett fél katonai szolgálatot teljesítő egyénnel egy tekintet alá esik. A hatodik moratoriumi rendelet ezt a kedvezményt csak a lakás vagy egyéb helyiség bérletéből eredő bértartozásra szorítja. (4. § 8.)

2. Lakás vagy egyéb helyiség bérbeadója a moratoriumi rendelet fennállásának ideje alatt a részére a szerződésben, szabályrendeletben vagy más jogszabályban biztosított azt a jogot, hogy a bér nemfizetése esetére a bérletet a szerződés felbontásá-

val vagy rendkívüli felmondással megszüntethesse, heti vagy havi bérleteknél egyáltalában nem, hosszabb tartamú bérleteknél pedig csak moratorium alá nem eső bér nemfizetése okából és ez alapon is csak akkor gyakorolhatja, ha a bérlő a folyó bérösszegnek egy-egy hónapra eső részét minden hónap ötödik napjának eltelteig meg nem fizeti. Ez a jog azonban az illető bérleti időszak utolsó hónapjának tizedik napja után többé nem gyakorolható.

Ezen rendelkezés a moratorium alá nem eső bértartozásokat nem helyezi moratorium alá, tehát nem érinti egyebek közt a bérbeadónak azt a jogát sem, hogy ily bérkövetelését az egész bérösszeg erejéig érvényesíthesse. A bérbeadó a bérnek a lejáratkor ki nem egyenlített része után késedelmi kamatot követelhet.

Ezen rendelkezés továbbá lakásbérlet esetében nem áll, ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan lakpénzben részesült és a felvett lakpénzt nem fordítja a bértartozás teljesítésére. Ha a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ily egyénnel egy tekintet alá eső bérlő vagy családtagja a lakás céljára kapott közsegélyt és emellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyt jövedelmet is pontosan beszolgáltatja: vele szemben a rendkívüli felmondás joga akkor is ki van zárva, ha a beszolgáltatott összeg a fent megállapítottnál kevesebbet tesz ki.

3. A bérbeadó a katonai szolgálatot teljesítő vagy az ilyen egyénnel egy tekintet alá eső személy által bérelt lakás bérletét, amelynek bére egy éven át Budapesten 1500 K-át, 20,000-nél nagyobb lakosszámú helységben 1000 K-át, ennél kisebb helységben pedig 700 K-át meg nem halad, a ministerium további rendelkezéséig rendes felmondással sem szüntetheti meg:

a) ha a bérlő a bért a fenti 2. pontnak megfelelően megfizeti, vagy

b) ha a bérlő szolgálati vagy alkalmazási viszonyából kifolyóan csak lakpénzben részesül, vagy a bérlővel közös háztartásban élő családtag lakbér céljára nyújtott közsegélyt kap és a bérlő vagy családtagjai a lakpénzt vagy közsegélyt és emellett a lakásnak vagy egyes részeinek esetleges albérletbe adásából befolyó jövedelmet is a bértartozás teljesítésére fordítja.

Arra az időre, amely alatt a bérbeadó a bérletet eszerint fel nem mondhatja, béremelésnek sincsen helye.

A bérbeadónak a rögtöni hatályu felmondásra való joga érintetlen.

4. Ha a lakás bérlője a bérleti szerződés megkötése után kezdi meg katonai szolgálatát vagy jut olyan helyzetbe, amelynél fogva a katonai szolgálatot teljesítő egyénnel egy tekintet alá esik: a bérbeadó a bérelt lakás használatba vételét meg nem tagadhatja, sem a bérleményt az első bérösszeg meg nem fizetése okából rögtöni hatálylyal fel nem mondhatja, habár a bérlő az első bérösszeget kellő időben nem fizette is meg egészen, de a fogláló betudásával az első bérösszegnek legalább harmadrészét kellő időben megfizette.

5. Az üzleti vagy üzemi helyiség bérlője, aki katonai szolgálatot teljesít vagy a katonai szolgálatot teljesítő egyénnel egy tekintet alá esik, a határozott időre szóló bérleti szerződést is megszüntetheti a határozatlan időre kötött bérleti szerződésekre megszabott felmondás útján, ha az üzlet vagy az üzem megszűnt. Ez a szabály megfelelően az olyan lakás bérletére is áll, amelyet a bérlő egyuttal keresetszerű foglalkozásának céljára is használ. H.

A közjegyzői díjszabás reformja.

Az 1880-ik évi LI. t.-cikkben megállapított közjegyzői díjszabás ideje óta úgy a munkabéri, mint az érték és szolgáltatási viszonyok lényegesen megdrágultak.

Akkor egy métermázsza búza ára 12 korona volt s az a mai napig 46 koronáig emelkedett; egy pár topán ára akkor 10 korona volt, ma pedig 30—40 koronát ért el; a hús kilójának ára akkor 80 fillér volt s ez ma 160—240 fillérig felemelkedett; egy kőműves vagy ács napibére volt 2 korona 40 fillér, ma pedig 7 és 10 korona, sőt egyeseknél 20 koronáig váltakozik; egy mindenese cseléd akkori fizetése volt havonként 10—12 korona, lényegesen kevesebb ételigenyekkel és nagyobb és terhesebb munkakikötésekkel, ezeknek ma 30—40 korona fizetést kell adni és nemcsak a maguk belső kosztjával ellátni, de emellett minden terhesebb munkától tiltakoznak; egy borjas tehén akkori ára volt 80 korona, amelyért most 400—500 koronát kell adni; egy hold föld ára akkor volt maximálisan 100 korona, amely most már 1000 koronáig felemelkedett; a házak értéke és azok bérének összege szintén kétszeresére emelkedett.

Látni való tehát mindezen adatokból, hogy az elmúlt 35 éves időközben úgy a közszükségleti és egyéb forgalmi értékek, valamint a munkabéri igények az általános megdrágulás hatása alatt oly lényeges emelkedéseket értek el, hogy a kormány is a helyzet vaskényszerétől nyomva, nem zárkozhatott el attól, hogy az összes állami alkalmazottak illetményeit az 1880-ik évben volt alaphoz képest annak kétszeresére felemelje.

Ha tehát a kormány illőnek és elodázhatatlannak találta azt, hogy a még külön nyugdíjjal is biztosított és velünk szemben lényeges adó- és egyéb kedvezményben részesülő állami és vármegyei alkalmazottak illetményeit kétszeresére felemelje, az emberi igazságérzettel ellenkezik azon erkölcsileg is megalázó állapot, hogy egyedül nekünk szellemi munkásoknak, akik az igazságszolgáltatás körében a legsúlyosabb felelősséggel dolgozunk s összes munkáinknak majdnem egy ötödrészét díjmentesen tartozunk minden más irányú kárpótlás és jövőnk biztosítása nélkül teljesíteni s annak folytán, hogy a súlyos ellenőrzés formai oka miatt nemcsak nagy személyzetet, de egész irodát, annak nagy anyagi kiadásaival kényszerülve vagyunk tartani, mégis a mi helyzetünk javításáról a magas kormány a mai napig nem gondoskodott és így az elavult díjszabás által kötött helyzet miatt még az irántunk helyenként jóakaratólag viselkedő bíróság sem tud rajtunk segíteni.

Lényegesen súlyosította mai helyzetünket a háború által teremtett új helyzet, amelyben nekünk teljes felkészültséggel kell rendelkezésre állani, tehát minden anyagi kiadásokat fenntartani, — tenni valónk pedig a hagyatéki eljárásen kívül alig akad, ennek díjait ismét most senki nem fizeti s az erre fennálló törvényes lépések mellett azok legnagyobb részben behajthatlanokká válnak.

Ezen tarthatatlan helyzet megjavítása végett addig is, míg az intézményben a megígért gyökeres reformot végrehajtják, díjszabásunkat a mai helyzetnek megfelelő arányban javítani kell.

A régi díjszabás alapján javaslatom az újításra nézve a következők.

Úgy az egy-, mint a kétoldalú ügyletek legkisebb díja 6 koronára emelendő, mely azután az értékfokozat szerint úgy emelkedjék, hogy 50,000 koronáig fokozatosan nagyobb és azon felül fokozatosan kisebb kulcs legyen megállapítva, miután a vidéki ügyletek legnagyobb része 50,000 koronán aluli értékkel bír és ezen értékhatár veszi legnagyobb részben igénybe munká-

latainkat. Ugyanezen munkálatoknál a maximális díj, mivel annak tárgyai nagy gondot, felelősséget és rendszerint jelentékeny terjedelmet igényelnek, 2000 koronáig terjedjen.

A 5-ik szakasznál a belső érték szerint a legkisebb díj 4 korona és a legmagasabb 50 korona legyen.

A 6-ik szakasznál a díj minimuma 6 korona legyen.

A 11-ik szakasz díjtételei a váltóóvások kivételével kétszerezésükig emelendők és egyszersmind kimondandó, hogy azonkívül még az írási díj is külön jár, amely írási díjat az 1914. évi XLIII. törvényczikk 25-ik szakaszának a kincstár javára megállapított rendelkezése után hasonlóképen oldalanként 50 fillérben kellene megszabni.

A névalírás és egyéb hitelesítésekért külön javított díjszabás lenne megállapítandó, melyeknek jelenlegi díja igen csekély és amelyek által az intézmény legjobban igénybe van véve.

A 12-ik szakasznál a díj odamódosítandó, hogy az első megkezdett óráért 6 korona és azután minden megkezdett további óráért 4 korona járjon.

A 18-ik szakaszban említett távozási díj helyben 6 koronára felemelendő, amennyiben a községi jegyzőket is rendes, jól dotált fizetésük és biztosított nyugdíjuk mellett ezért 4 korona illeti.

A végrendeletek kihirdetésénél való jelenlétért most nincs díjszabás és ezért erre nézve a bíróság felfogása eltérő; ezért tehát az okirat terjedelmére és értékére való tekintettel 6 koronától 50 koronáig terjedhető díj lenne megállapítandó.

A 18-ik szakasz távozási díjának maximális összege, miután igen sokszor 12 óráig is távol kell lenni és annak nagy részét munkában eltölteni, 30 koronára lenne felemelendő.

A 25-ik szakasz akként módosítandó, hogy hitbizományi javak csakis a kir. közjegyzők által leltározhatók és hogy azokért az értékek megfelelő hagyatéktárgyalási díjak járnak.

Csődtömegek leltározásáért az írási díjakon felül fél napra 12 korona és egész napra 24 korona díj állapítandó meg, tekintet nélkül a leltározott értékre, miután ezt az irodán kívül és rendszerint igen terhes helyzetben kell teljesíteni.

Árverések foganatosításáért az elért vételár után 12 koronától fokozatosan 100 koronáig emelkedő díj lenne az írási díjon felül megállapítandó.

Vételárak és egyéb értékek felosztásáért a felosztandó érték után a hagyatéki tárgyalási díjak második fokozata állapítandó meg.

Egyebekben az 1880-ik évi VI. t.-cikk rendelkezései fenntarthatók. Az összes közjegyzői díjak behajtására nézve kimondandó, hogy azok a közjegyző személyes bírósága előtt megfelelő per és végrehajtás útján érvényesíthetők.

Az 1894-ik évi XVI. t.-cz. 117. és következő szakaszai által szabályozott díjszabás tekintetében javaslatom a következő:

Itten előzőleg el kell mondanom azt, hogy a vidéki közjegyzőségek majdnem kizárólag a hagyatéki ügyek díjaiból élnek s mivel azt kell tapasztalnunk, hogy a kormány a kir. közjegyzőségek számát folytonosan szaporítja és ennek folytán nagyon sok olyan közjegyzőség van, ahol a hagyatéki ügyeken kívül legfeljebb csak hitelesítések fordulnak elő, hogy az intézmény a vidéken csődöt ne mondjon, szükséges lehetőséget nyújtani arra, hogy ez legalább egy jobb falusi jegyzőség jövedelmével biztosítva legyen, miután itten sem fix fizetés, sem nyugdíjbiztosítás nincs.

Evégből először is kimondandó, hogy örökösödési és hagyományi bizonyítványok többé ki nem adhatók, hanem minden vagyontömeggel bíró hagyatéka elintézés végett a kir. közjegyzőknek azonnal kiadandó.

A hagyatékok díjmentes elintézését csakis a 100 koronán aluli értékűekre kellene szorítani, mert a jelenlegi díjszabás szerint a kisebb forgalmu közjegyzőségek az összes hagyatékok egyharmadát, a középforgalmuak annak egynegyedét és a nagyobbak annak egyötödét ingyen tartoznak végezni, már pedig a közép- és főleg a kisebb forgalmu közjegyzőségek egyedül a hagyatékból tengetik életüket anélkül, hogy nagyobb értékű hagyatékok által kártalanítva lennének.

A hagyatéki eljárási díjakat pedig az örökösök, mivel ellenérték nélkül jutnak az örökséghez, megerőltetés nélkül kifizethetik.

A hagyatéki tárgyalási díjak jelen fokozata a közép és kisebb közjegyzőségeket súlyosan megrövidíti, miután ezeknél legnagyobb részben kisebb értékű hagyatékok fordulnak elő és így a sok ingyenes és egyébként is leginkább csekély értékű hagyatékokkal szemben semmi kiegyenlítésben nem részesülnek.

Ezek folytán tehát a hagyatéki eljárások díjszabására nézve javaslatom az, hogy a mindenkori leltári avagy a felek által a

tárgyaláskor önkényt felemelt érték után a következő fokozatos díjak állapíttassanak meg:

100 koronától	200 koronáig	6 K
200	500	10 "
500	1,000	16 "
1,000	2,000	24 "
2,000	4,000	32 "
4,000	8,000	40 "
8,000	16,000	60 "
16,000	24,000	80 "
24,000	32,000	100 "
32,000	40,000	120 "
40,000	50,000	150 K

50,000 koronánál nagyobb érték után maradna a régi díjszabás.

Vidéki tárgyalásoknál tekintet nélkül arra, hogy járásbírói székhelyen avagy másutt tartatik az meg, minden tárgyalat ügghöz még 10 korona fuvar- és ételmi költség számítható.

E tárgyalási díjakba sem a leltározási, sem pedig az osztálykivonat írási díjai be nem értendők.

A külön jegyzőkönyvek díjai 4 koronától fokozatosan 12 koronáig felemelendők.

Az osztálykivonat elkészítéséért és összes másolataiért hivatkozással az új bélyegtvörvény 25. szakaszának analog rendelkezésére, minden kiadott példánynak első íve után, tekintet nélkül annak teljesen kitöltött vagy ki nem töltött voltára, 2 korona díj legyen megállapítva, míg a többi oldalak után 50 fillér úgy állapítandó meg, hogy ezeknél minden egy-egy oldalra 26 sor és minden sorra az oldal átlaga után 16 szótag essék, mivel az ezt ki nem adó oldalak csak 30 fillérrel számíthatók.

Ezen díjaknak köztapasztalás szerint majdnem egyharmada az eljárás befejezésekor nem fizettetik ki, a jelen háborús időszak alatt pedig alig egyharmada folyik be és így arra vagyunk kényszerülve, hogy azok iránt a közadók behajtási módját vegyük igénybe, amelynél ma kivétel nélkül, a mult időkben pedig legtöbbször azon eredményt értük el, hogy majdnem mindenütt semleges jegyzőkönyveket vettek fel s midőn mi ezek után oda juthattunk, hogy az ingatlanokra kérhettünk végrehajtást, akkor már legtöbb esetben vagy a hagyatéki ingatlanok nem voltak meg, vagy annyira túl voltak terhelve, hogy abból kielégítést többé nem remélhettünk.

Hogy tehát megszolgált díjainkra nézve lehetőségig biztosítva legyünk és hogy a túlterhelt hagyatékok tekintetében is, ha már munkánkat igénybe veszik, kijátszva ne legyünk, törvényhozásilag kérjük megállapítani azt, mikép amint a kir. kincstár jogilleték követelésével történik, aszerint a mi kifizetetlen díjkövetelésünk is a hagyatéki ingatlanoknak az örökösök nevére való átírásával egyidejűleg javunkra bekebeleztessek és kimondassék az, hogy ezen díjak a bekebelezés napjától számítva öt éven belül a kincstári jogilletékekkel egyenrangú előnyös természetű kielégítési kiváltsággal bírnak.

Ezen biztosítás nélkül a hagyatéki eljárásokból felmerült díjaink igen jelentékeny része továbbra is behajthatatlan lesz.

Ugyancsak megállapítandó lenne az is, hogy ezen díjaink behajtása iránt benyújtandó kérvényeink szintén díjazás alá esnek, miután nem lehet kívánni azt, hogy a fél mulasztásából előáll ezen munkánkat is díjazás nélkül legyünk kénytelenek megtenni.

Végül meg kellene szüntetni azon rendelkezést, hogy az elintézett hagyatéki ügyhöz hagyatéki kimutatást és a tárgyalási jegyzőkönyvek másolatait csatoljuk, mert a leltárral és az osztálykivonattal szemben azok bemutatásának többé semmi értelme nincs.

Ezen javaslatot befejezem a bíróságnál is tapasztalható azon közóhaj kifejezésével, hogy miután az osztálykivonat alkalmazásba vétele óta a köztapasztalás igazolja, mikép a kir. közjegyzők a hagyatéki ügyek önálló elintézésében kifogástalanul járnak el, a bíróság tehermentesítése végett a hagyatéki ügyeket egészen a közjegyzőknek kellene átadni.

Ha azután ehhez még azon hatásköri kiterjesztés is járulna, hogy a szülők és gyermekeik, valamint a testvérek közötti bármilyen jogügyletek csak a királyi közjegyzők előtt lennének megköthetők és ha az összes telekkönyvi ügyekre a kir. közjegyzői és ügyvédi kényszer mondatnék ki, akkor minden járásbíróság székhelyén lehetne közjegyzőséget szervezni, mert akkor legalább is egy falusi jegyző illetményét ki tudná dolgozni; de a mai helyzetünkben a csupán járásbírósági székhelyeken levő közjegyzőségek egynémelyike olyan silány helyzetben van, hogy viszonyai valószínűleg az intézmény megalázására vallanak s általában is a közvélemény felőlünk a legnagyobb tévedésben van.

Nemestóthi Szabó Antal
nagykárolyi kir. közjegyző.

nyosok részei külön meghatározott összegekben vannak megjelölve és minthogy ennél fogva a megüresedett rész nem a növedék joga alapján a többi hagyományost, hanem a törvényes örökösöt illeti, ezért az elsőbíróság ítéletét felhozott s a fentiekkel kiegészített indokokból helyben hagyni kellett. (Curia 1914. december 29. 2645/1914.)

*

108. Állandó követett birói gyakorlatunk értelmében halálesetre szóló rendelkezésen alapuló elidegenítési és terhelési tilalom utóörökösnevezést csak abban az esetben foglal magában, ha az meghatározott személy javára szól, mert csupán ilyenmű intézkedéseknek tulajdonítható az a jogi hatály, hogy az örökösre szálló vagyon annak halála után a kijelölt harmadik személyre maradjon; de ily harmadik személy megnevezése nélkül s így rendszerint az örökös iránti gondoskodás célzatával rendelt elidegenítési és terhelési tilalom az öröklési jog szabályozása szempontjából jogi hatállyal nem bír, következésképp az örökösre ilyen tilalommal szállott vagyon nem a tilalmat létesítő örökhagyónak, hanem az örökös elhunytával ez utóbbinak hagyatékát képezi. A St. Ráda által 1893. évi július hó 30-ik napján alkotott végrendeleten alapuló elidegenítési és terhelési tilalom nem szól az alperes javára, hanem általánosságban harmadik személy megnevezése nélkül csupán az örökösül kinevezett St. Szlavkót tiltja el a reá hagyott ingatlanok elidegenítésétől és megterhelésétől; a végrendeletnek ez az intézkedése tehát az alperes javára szóló utóörökösnevezést nem foglalván magában, alperes az 1911. évi május hó 18-án elhalt St. Szlavkó után maradt ingatlanokat nem a St. Ráda által alkotott végrendelet alapján, hanem mint St. Szlavkónak törvényes örököse örökli; ebben a minőségben pedig mint a nevezett St. Szlavkónak oldalági örököse az özvegynek özvegyi jogát türni tartozik. (Curia 1914. nov. 10. 1922/1914.)

*

109. Ha az utóöröklési jog ahhoz a feltételhez van kötve, hogy az előörökös kiskorúságában haljon meg: ez a feltétel nem állott be, ha az előörökös nagykorúsították, mert a törvény nem tesz különbséget a 24-ik életév betöltésével beállott teljeskorúság és a nagykorúsítás által szerzett teljeskorúság jogi hatálya közt. (Curia 1914. nov. 30. 3393/1914.)

*

110. Az elsősorban kijelölt utóörökös birtokba lépésével a többi utóörökösnevezés hatályát veszti akkor is, ha az egymásután következő sorban kijelölt utóörökösök kortársak. A kötelesrésze jogosult, aki kötelesrészénél többet kapott, de utóöröklési joggal terhelt, követelheti, hogy kötelesrésze ettől a tehertől mentesítessék anélkül, hogy a kötelesrészét meghaladó többletet elvesztené, hacsak a végrendelet a többletre nézve feltételül nem szabja, hogy a részesített kötelesrészi jogát ne érvényesítse. (Curia 1914. szeptember 30. 4002/1914.)

*

111. A felperesek mint eladók és az alperesek mint vevő felek között létrejött s élők közötti jogügyletet tartalmazó adásvételi szerződésben foglalt az a megállapodás, mely szerint a vevő felek, ha leszármazó örökösök nélkül halnának el, részüket az eladók P. nevű fiának átengedni tartoznak, nem halálesetre szóló rendelkezésnek, hanem az eladók részéről a vevőkkel szemben a szerződésen kívül álló harmadik személy javára kikötött olyan ellenszolgáltatásnak tekintendő, melynél a kötelezetteknek leszármazott nélkül való elhalálása csak felfüggesztő feltételként szerepel, amennyiben ennek a körülménynek bekövetkezésétől az alperesek által elvállalt kötelelem hatálybalépése van csupán függővé téve, de maga a kötelelem élők közötti jogügylettel már létrejött. Ennélfogva a keresetet abból az okból, hogy a szerződés utóörökösödést, s illetve halálesetre szóló rendelkezést tartalmaz, s ennek ellenére az okirat nem az írásbeli magánvégrendeletekre meghatározott törvényes követelményeknek megfelelően állított ki, eltutásítani nem lehet. (Curia 1914. június 10. 4143/1913.)

*

112. Az utóörökös nem követelheti jogának telekkönyvi biztosítását, ha az örökgyó ezt a biztosítást végrendeletében kizárta. (Curia 1914. október 14. 1413/1914.)

*

113. A szülő által gyermeke részére vásárolt ingatlan esetében nem maga az ingatlan, hanem a szülő által kifizetett vételár tekintendő ági vagyonnak. (Curia 1914. november 12. 2095/914.)

*

114. Az 1840 : VIII. t.-cz. 18. §-a szerint, ha a lemenő ági örökös az örökgyó előbbi házasságából származott, a volt jobbágy özvegye özvegyi tartás fejében csak egy gyermekrészt követelhet haszonélvezetül. Minthogy pedig örökgyónak az első feleségétől csak egy gyermeke származott, az özvegyet mint örökgyó második

feleségét a felperessel, mint a korábbi házasságból származott egyedüli gyermekkel szemben az örökgyó hagyatékából s így a felperes örökrészéből, ideértve a lakóházat is, még pedig arra való tekintet nélkül, hogy eltartására mennyi szükséges, van-e magánvagyonra és rászorul-e az özvegyi tartásra, vagy nem? fél rész illeti haszonélvezetül. (Curia 1914. október 14. 1889/1914.)

*

115. A konzulátus, mint konzuli bíróság hatáskörében, a területenkivüliség elvénél fogva, a saját külön eljárására fennálló törvényes szabályok alkalmazása az 1876 : XVI. t.-cz. 34. §-a tekintetéből ugyanoly jogi szempont alá esik, mint idegen ország jogszabályai, az érvényességi területén keletkezett végrendeletre nézve. Ennélfogva érvényes az a végrendelet, amelyet magyar állampolgár Romániában a cs. és kir. konzulátus előtt az osztrák polgári törvénykönyvnek megfelelően alkotott, habár a végrendelet nem felel meg sem a magyar, sem a romániai törvény megszabta alaknak. (Curia 1914. november 18. 1761/1914.)

*

116. Az örökrészére nézve kielégített és öröklési jogáról a testvére javára lemondott gyermek a szülő által később alkotott végrendelettel javára tett kedvezményben nem részesülhet ugyan, a lemondás hatálya azonban a lemondó örökösnek gyermekére csak annyiban hathat ki, hogy az a szülője jogán, ez utáni öröklés jogcímén nem támaszthat igényt oly örökségre, melyről a szülője lemondott. A szülő lemondása azonban nem érintheti a gyermekének azt a jogát, hogy az örökséget az ezzel szabadon rendelkező örökgyónak közvetlenül az ő javára tett intézkedése alapján megszerezze, mert ez a szerzés független a gyermek és szülője közötti kapcsolattól s a végrendelettel kedvezményezettnek saját személyes, a szülő által nem is korlátozható jogán alapszik. Mint-hogy tehát az örökgyó a fiának életében át nem adott vagyonáról szabadon rendelkezhetett, és minthogy a kielégített örökösök lemondása a végrendeletben kedvezményezettek öröklési jogát meg nem szüntette, az elsőbíróság ítéletét abban a részében, mely szerint a kereset D. B. alperessel szemben elutasított, helybenhagyni, a hagyatéki ingatlanokra vonatkozó öröklési jog megállapítására vonatkozó részében azonban megváltoztatni és kimondani kellett, hogy ezen ingatlanok az egyébként meg nem támadott végrendelet értelmében adandók át. (Curia 1914. szeptember 9. 857/1914.)

*

117. Igaz ugyan, hogy a kötelesrészt sértő ajándékozásnak a megtámadása a szükségörökösnek olyan személyes joga, mely a kötelesrésztre jogosítottnak a hitelezőjét rendszerint nem illeti meg, míhelyt azonban az ajándékozás körül az abban résztvevő személyek rosszhiszeműen és azzal a célzattal működnek közre, hogy azáltal a kötelesrésztre jogosítottnak a hitelezője elől a kielégítési alap elvonassék, és ily módon a hitelező megkárosíttassék, a birói gyakorlat a hitelezőnek is megadja azt a jogot, hogy az adósának a kötelesrésztét sértő ajándékozást követelésének a kielégíthetése céljából megtámadhassa. (Curia 1914. szeptember 30. 655/914.)

*

118. Az örökgyó anyai úkapjától származó oldalrokon is kizárja az úkapáról közvetve az örökgyóra leszállott ági vagyomban való törvényes öröklésben az örökgyó édes atyját. (Curia 1914. május 26. 4614/1913.)

*

119. Az 1840 : VIII. t.-cz. 18. § határozott rendelkezéséből következik, hogy az özvegynek az egy gyermekrészt iránti haszonélvezeti joga nem terjedhet ki a házasságnak tartama alatt szerzett és őt felerészben közszeremény címén megillető vagyomból az örökösöket megillető vagyomból. (Curia 1915. febr. 24. 4500/1914.)

*

120. Az örökösödési szerződés célzatával és jogi természetével ellenkeznek az, ha az örökgyónak megengedtetnék, hogy a részesített személynek örökösödési jogát élők közti ajándékozási jogügyletekkel meghiusíthassa, és épen azért birói gyakorlatunk azt a jogszabályt követi, hogy a szerződéses örökös az örökgyó halála után megtámadhatja annak ingyenes jogügyleteit akkor és annyiban, ha és amennyiben örökössé lesz, mely joga kiterjed azon terhes jogügyletekre is, melyek csak valamely ajándékozás elpalástolására szolgálnak. (Curia 1915. január 26. 6173. sz.)

*

121. A hagyományos a hagyatéki hitelezővel nem mindenben azonos elbirálás alá esik. A hitelező az adós egész vagyomból kereshet kielégítést; ebből következik, hogy az adós halála után az ennek a helyébe lépő örökösök a hitelezővel szemben a hagyatéki vagyomból erejéig egyetemlegesen felelősek. A hagyományosnál ez a szempont nem forog fenn; az ő részeltetése ingyenes és így a méltányosság azt kívánja, hogy vele szemben az örökösök — úgymint egymásközött is — csak aránylagosan legyenek kötelezve. Ezért alaptalan az egyetemleges marasztalás mellőzése elleni panasz. (Bpesti tábla 1915. márcz. 3. G. 945.)

*

122. Szülő és gyermek közti létesült visszterhes vagyombátruházás esetében a szülőnek elismerése a többi gyermekével szemben rendszerint nem fogadható el bizonyítéknak arra nézve, hogy az átadott vagyomból kikötött ellenértéke tényleg kiegyenlített. Ajándékozási elegy visszterhes ügylet esetében a kötelesrész kiszámításánál ajándékkép veendő figyelembe az átruházott vagyombátruházott tárgy értékének az a része, mely a szolgáltatott ellenértéket meghaladja. (Curia 1914. november 10. 1887/1914.)

*

123. Abban a kérdésben, hogy a házassági vagyombjog tekintetében az általános magyar magánjog vagy az erdélyrészi különjog alkalmaztassék-e, a férjnek a házasságkötéskor volt lakóhelye az irányadó. (Curia 1914. október 20. 1172/1914.)

*

124. I. A hozományrendelés a szülő vagy harmadik személy részéről alakszerűséghez kötve nincs. II. Az a kikötés, hogy a hozomány az ígértező halála után ennek hagyatékából fog kifizetett, a hozományrendelést nem teszi halál-esetére szóló ajándékozássá. (Curia 1914. május 19. 5258/1913.)

*

125. I. A hozomány rendeltetésénél fogva a férj külön tartozásának fedezetére rendszerint nem fordítható és így a férj szülőtartási kötelezettségének megsabásánál adott esetben figyelmen kívül maradhat. II. Az állandó birói gyakorlat szerint a tartásdíj jogilag nem tekinthető oly tőkének, hogy azután kamat követelhető legyen. (Curia 1914. május 17. G. 349/1913. sz.)

*

126. Felperes a női tisztességének megmentése s a köz-erkölcsiséggel ellenkező házasságon kívüli viszony megszüntetése végett a házassági szerződést a volt jegyese által ellene alkalmazott jogtalan erkölcsi kényszer hatása alatt irta alá, s minthogy az ily lelki kényszer hatása alatt kötött szerződés sikerrel megtámadható, annak a vagyombi viszonyokat szabályozó része, vagyis az, amely szerint felperes az öröklési jogáról, a hitberről, a közszereményi és özvegyi jogáról lemondott, érvénytelennek nyilvánítandó volt. Ezek szerint az özvegynek a törvény szerint őt megillető hitves-társi öröklési joga feléled, s minthogy örökgyó után sem lemondó örökös, sem érvényes végrendelet nem maradt, az összes vagyombi szerzeményt képez, amelynek öröklésében az ideigl. törvk. szab.

14. §-a szerint az özvegy az örökhagyó oldalági rokonait megelőzi, — ennél fogva a keresetnek egészben helyt adni kellett. (Curia 1914. október 27. 1563/1914.)

*

127. A m. kir. Curia polgári jogegységi tanácsának 1. számú határozata értelmében a kártalanítási díj (storno) nem esik a kamat tekintete alá, az 1877. évi VIII. t.-cz. 2. és 4. §-ai tehát nem zárják el a hitelezőt a kártalanítási díj követelhetőségétől részben sem és akkor sem, ha a kikötött kártalanítási díj és a kamat együttvéve a tőke 8 százalékát meghaladják is.

Ezekből folyóan alaptalanul vitatják ugyan alperesek azt, hogy az 1877. évi VIII. t.-cz. 2. és 4. §-ai értelmében a 6 százalék kamaton felül még 3 százalék kártalanítási díjban is azért nem lettek volna elmarasztalhatók, mert a kamat és a kártalanítási díj együttvéve meghaladhatja a 8 százalékot,

de mivel a m. kir. Curia polgári jogegységi tanácsának fentebb is hivatkozott 1. sz. határozata szerint a bíróság a kártalanítási díjat mérsékelheti, ha a kikötött kártalanítási díjat az annak kikötéséhez fűződő érdekhez képest túlmagasnak találja, a fennforgó esetben, tekintettel egyrészt arra, hogy a 3 százalékban kikötött kártalanítási díj annak folytán, hogy felperes az 50 évi törlesztésre adott kölcsönt már az 5-ik évben visszkapja, túlmagasnak jelentkezik,

másrészt arra is tekintettel, hogy alperesek a kártalanítási díj összegét felülvizsgálati kérelmükből kivihetően csak annyiban kifogásolják, amennyiben a kikötött kártalanítási díj és a 6 százalék kamat együttvéve a 8 százalékot meghaladja, — a kártalanítási díj 3 százalékról 2 százalékra volt mérséklendő, az alperesek felülvizsgálati kérelme ezért e részben alapos. (Curia 1915. január 13. G. 233. sz.)

*

128. A budapesti kir. ítélőtábla 12. sz. polgári elvi jelentőségű határozata (1915. február 17): Budapest főváros lakbérleti szabályai 25. §-ban szabályozott főbérleti jogviszony esetében a bérbeadó részére az 1881 : LX. t.-cz. 72. §-ban biztosított törvényes zálogjog nem terjed ki a bérelt helyiségben talált ingóságokra.

*

129. A háztulajdonos és bérlő között létrejött szerződés szerint ki lett kötve, hogy a háztulajdonos más férfidivat-(kalap, cipő) üzletnek helyiséget bérbe nem ad. Ennek ellenére a háztulajdonos oly más bérlőt is megtűrt a házban, aki a férfidivatárú szakmába tartozó árukat tömegesen árúsított. A háztulajdonos kártérítési kötelezettsége megállapíttatik, mert tekintettel a felperesnek

szerződésileg védeni kívánt érdekére és a kikötésnek ezáltal meghatározott céljára, természetesen következik, hogy az alperes nem csupán azáltal szegi meg lényegében a szerződést, ha a házban kifejezetten és jellegzetesen férfidivatárúüzlet számára ad másnak is bérbe helyiséget, hanem azáltal is, hogy eltűri, miszerint házában más bérlője is árúsít tömegesen a férfidivatárú szakmába tartozó árukat, miként ezt a tanúk vallomásai és a meghallgatott szakértők véleménye szerint, a czég állandóan tette. (Curia 1915. február 23. 3847/1914. P.)

*

130. A harmadik moratoriumi eljárási rend. 20. §-a értelmében a birói kiküldöttnek bíróság megállapított járandóságaira a moratoriummal kapcsolatos rendelkezések nem nyernek alkalmazást. (A budapesti tábla 1915. febr. 9. 13956.)

*

131. A sirkereszt vagy síremlék a temetőben, mint vallási szertartásra és közhasználatra rendelt helyen valamely sírnak megjelölésére történt felállításával rendszerint forgalmon kívül helyeztetik s mint ilyen, foglalás tárgya nem lehet. Ha azonban síremlékül oly műtárgy alkalmaztatik, mely nem csupán a jelzett célra alkalmas, s mely értékes anyagánál, nagy műbecsénél fogva tulajdonképeni rendeltetésétől eltekintve, önmagában is értéket képvisel, és a sír megbolygatása nélkül a sírkertből elvihető, az ily műtárgy továbbra is a tulajdonos birtokában levőnek tekintendő és azt a V. N. 3. §-a alapján és az ott jelzett feltétel mellett vételárának behajtása végett végrehajtás után le lehet foglalni, annal is inkább, mert az ily műtárgynak a tulajdonos által való esetleg a hitelező kárával járó értékesítése a temetőben történt elhelyezés daczára, kizárva nincs. (Budapesti tábla 1915. jan. 27. 12279.)

*

132. Felperes jogosítva volt ugyan a váltót a váltóforgalomban szokásos módon telepíteni, de ha ezzel a jogával egyszer már élt és a váltót az azon volt korábbi telepítéssel már kitöltötte, a váltónak ezt a tartalmát, erre vonatkozó megjegyzés hiányában, nem volt jogosítva utólag megváltoztatni, illetőleg a korábbi telepítést törölni és a váltót újabban, a váltóforgalomban különben is nem szokásos módon, idegen községbe, harmadik személynél telepíteni. (Curia 1915. febr. 11. 664.)

*

133. Ha a kötelezvényt adósként többen írják alá, más megállapodás hiányában elegendő, ha a kölcsön az adósok egyikének olvastatik le. (Curia 1914. szeptember 9. 146/1914.)

*

134. Ha a megajándékozott az együttesen ajándékozó házastársak közül az egyik ellen büntetendő cselekményt követ el, melynélfogva ez az ajándékozást visszavonhatja, a visszavonás joga a másik házastársat is megilleti. (Curia 1914. június 9. 5676/1913.)

*

135. A joggyakorlat által elismert szabályok szerint a visszavásárlási jogot csak az illető ingatlanságnak eladója és csupán a maga részére tarthatja fenn, ellenben ezt a jogot harmadik személy javára kikötni, sem másra átruházni vagy átörökíteni nem lehet. (Curia 1914. október 6. 1558/1914.)

*

136. Ha a betétkönyv névre szól s azon a társasági alapszabályoknak oly rendelkezése, amely szerint a betétösszeg a betétkönyv hozójának volna kifizetendő, sem idézés, sem utalás útján feltüntetve nincs: a betétkönyv nem tekinthető bemutatóra szóló papírnak, amiből következik, hogy annak kiállítója a betét kifizetését igénylőnek a betét felvételére való jogosultságát vizsgálat tárgyává teheti. (Curia 1914. november 5. 1116/914. v. sz.)

*

137. Amikor a kereskedelmi üzlet minden hozzátartozókkal, összes árukészletével, felszerelésével és az üzleti helyiséggel együtt ruháztatik át, akkor nem lehet kétség aziránt, hogy nem a kereskedelmi üzlet egyes vagyontárgyai, hanem maga a kereskedelmi üzlet, mint vagyonszösszeg képezte az átruházás tárgyát. Hogy az átvevő az üzletet mindjárt az átvétel után vagy egyáltalán nem folytatta, ez a körülmény az üzletátruházás hatályát nem érinti, mert az 1908. évi LVII. t.-cz. értelmében való üzletátruházás fennforog, mihelyt az üzlet folytatásának a lehetősége az átvevőre nézve fennállott, közömbös lévén emellett, hogy tényleg másképp rendelkezik az üzlettel. (Budapesti tábla 1914. G. 114. sz.)

*

138. Ingók tulajdona ajándékozás esetében is csak tényleges átadással szerzhető meg. Az átadás nem történt meg, ha az ajándékozók az ajándékozott ingókat az ajándékozás után is épen

ugy használták, mint az ajándékozás előtt s nem történt az ajándékozók részéről olyan értelmű kijelentés sem, hogy ők az ajándékozott ingókat a megajándékozott nevében fogják bírni. (Igényper.) (Curia 1914. decz. 29. 1914. G. 284. sz.)

*

139. Ingók tulajdona adásvétel útján átadás alapján szerzhető meg, különben a kötött szerződéssel csak kötelmi jogviszony létesül, mely a vevőt csak az eladóval szemben arra jogosítja fel, hogy a megvett tárgyak átadását követelje, következőleg ha azokra időközben harmadik személy valamely dologi jogot jóhiszeműen megszerez, a vevőnek említett joga a dologi jognak érvényességét nem érinti. (Igényper.) (Curia 1914. decz. 21. 1914. G. 201.)

*

140. A dolognak csupán biztosítékul történt átruházása mint palástolt ügylet nem akadályozza a dolog lefoglalását az átruházó ellen. (Igényper.) (Curia 1914. decz. 30. 1914. G. 12. sz.)

Adó- és illetékügyek

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

H. é. vasútnak a keresk. minister által az 1888 : IV. t.-cz. 7. §-a értelmében biztosított állami segélynek engedményezése az 1880 : XXX. t.-cz. 5. § a) pontja és az 1888 : IV. t.-cz. 5. §-a értelmében illetékmentes. (16734/1913. P. sz.)

*

141. Igaz ugyan, hogy a részvények után járó fokozatos illeték, az illetéki díjjegyzék 89. tétele „Társaságok“ I. B. a) pontja értelmében a részvények kibocsátása előtt készpénzben befizetendő, ámde ennek elmulasztása bélyeg- és illetéktörvényeink értelmében bírságolásra jogos alapul nem szolgálhatván, a panasznak a nem kifogásolt illeték érintetlenül hagyásával helyt adni kellett. (1096/1913. P. sz.)

*

142. Ha a bérleti szerződésben a bérbeadó a bérlőt feljogosítja arra, hogy a bérletet a meghatározott bérleti idő lejártá után meghosszabbíthassa, a meghosszabbítás idejére csak akkor lehet illetéket kiszabni, ha a bérlő a szerződést tényleg meghosszabbította. (7099/1913. P. sz.)

Közlemények.

A budapesti kir. közjegyzői kamara 1915. február 21-én tartotta meg *Rupp Zsigmond* udv. tanácsos elnöklete alatt ez évi rendes közgyűlését. A *dr. Rónay Károly* kamarai titkár által előterjesztett évi jelentést a következőkben közöljük:

„Tisztelt Kamarai Közgyűlés! Azon remények, amelyek a múlt évi közgyűlésünk alkalmával tapláltunk, hogy a balkáni háború befejezte után a béke és nyugalom és ennek nyomán gazdasági életünk megerősödése is be fog következni, — csak jámbor óhajítás maradt. A sors úgy hozta magával, hogy a lefolyt 1914. év folyamán minden idők legvéresebb és legborzasztóbb háborúja zúdult ránk, amely nemcsak anyagi jólétünket, hanem egyáltalán véve állami és nemzeti létünket fenyegeti.

Az immár 7 hónap óta dúló háború társadalmunk minden rétegét erősen megviseli, tehát magától értőleg a közjegyzői kart is. A háború kitörése óta legnagyobbreszt szünetel a forgalom és kereskedelem egyaránt. Első intézkedése volt a magas kormányzat közgazdaságunk pánikszerű felfordulástól való megmentése érdekében a moratoriumi rendelet, mely több módosítással immár négy ízben lett megújítva. Ennek következménye volt, hogy a váltóóvasok úgyszólván teljesen megszűntek és a közjegyzők nagy része lényeges jövedelmi forrástól lett megfosztva. Az általános közgazdasági pangás további következménye, hogy adás-vételi és kölcsönügyletek úgyszólván elő sem fordulnak és így a közjegyzői irodák munkaköre főképen csak hitelesítések és szórványosan végrendeletek szerkesztésére szorítkozik, hogy pedig ez jövedelem szempontjából mily silány munkakör, bővebb magyarázatra nem szorul.

A kamara a háborúnak a közjegyzői munkakörre gyakorolt hatásának megállapítása végett célszerűnek tartotta, hogy az 1914. évi január hó 1-től július 31-ig, és augusztus 1-től december 31-ig terjedő időszakokra vonatkozólag külön-külön részletes ügyforgalmi kimutatásokat kívánjon be a kamara területén lévő összes kartársaktól és azokat külön-külön terjessze fel az igazságügy-ministerhez.

Az igazságügy-minister úr az összes kamarákhoz rendeletet intézett, hogy a háborúból folyó közveszély esetén, az ellenség betörése által veszélyeztetett országrészekben az illető királyi közjegyzők miképen kötelesek az irattárakban őrzött végrendeleteket és kezelésük alatt lévő letéteket biztonságba helyezni. Ez a rendelet azonban magán hordja az elszűrés — bizonyára kimenthető — nyomait. Egyik főhátánya e rendeletnek, hogy lehetővé teszi, hogy akár 10—15 veszélyes helyről az illető kartársak egy és ugyanazon biztosnak vélt helyen működő kartárshoz küldjék el irataikat és letételeiket, ami az utóbbira nézve aránytalan meg-

terheltetést jelent. Igazságosabbnak és célszerűbbnek oly intézkedést tartanánk, mely szerint a veszélyezett helyen lévő kir. közjegyző valamely bíróságnál helyezze ideiglenes letéteibe végrendeleteit és letéteit, mert ez közérdek, tehát közhatóság közbenjöttével lett volna megoldandó.

A lefolyt évben karunkat érdeklő fontosabb törvényhozási, illetőleg igazságügy-ministeri intézkedések a következők:

Az 1914. évi XLII. t.-cz. intézkedik a magyar korona országainak az osztrák birodalmi tanácsban képviselt tartományokkal a kölcsönös jogsegély szabályozása tárgyában kötött szerződésről.

Csak a budapesti kartársakat érinti közelebbről a központi járásbíróóság életbeléptetése. Ez gyakorolja most a telekkönyvi hatóságot a balpartra nézve is, míg a pestvidéki kir. törvényszék helyett a telekkönyvi hatóságot — bár egyelőre régi helyiségekben — a pestvidéki kir. járásbíróóság gyakorolja.

Fontosságra ezeket azonban messze felülmúlja az 1911. évi I. t.-cz.-nek a szóbeliségen alapuló új polgári perrendtartásnak 1915. január 1-én történt életbeléptetése. Ez az esemény ugyan időrend szerint az 1915. év eseményeihez tartozik, tehát a jövő évi jelentésbe illenek, de aktualitása miatt okvetlenül itt kell szóvá tenni. Nem lehet célja e jelentésnek, hogy az új perrendtartást általános jogszolgáltatási szempontból méltányolja, hanem kizárólag annak kiemelésére szorítkozik, hogy mennyiben bír hatással a királyi közjegyzők ügyködésére. E tekintetben is két szempontot tartunk megkülönböztetendőnek, t. i. hogy mily befolyással van az új perrendtartás a kir. közjegyzők általános hatáskörére és milyennel van a közokiratok jövőben leendő szerkesztésére nézve.

A közjegyzői hatáskörre nézve — már természeténél fogva is — csekély módosítást gyakorol.

Legfontosabb e tekintetben a törvény 317-ik szakasza, amely szerint írni nem tudó fél által kézjeggyel ellátott magánokirat, tartalma ellenkezőjének bizonyításáig teljes bizonyítékul csak akkor szolgál, ha a kiállító kézjegye az okiraton bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve van.

Továbbá a 102-ik szakasz értelmében perek vitelére szóló általános meghatalmazás csak akkor érvényes, ha a meghatalmazást kiállító fél névaláírása bíróilag vagy közjegyzőileg van hitelesítve.

Végül a 770-ik szakasz értelmében oly esetben, ha szerződésileg választott bíróság döntése lett kikötve, — az ellenfélnek a választott bíróság megnevezéséről való értesítése, valamint egyúttal annak arra való felhívása, hogy az őt megillető bíróválasztó jogot záros határidő alatt gyakorolja, úgyszintén a bíróválasztás közlése kir. közjegyző vagy járásbíróóság útján eszközözendő.

Ezek azonban csak a közjegyzőknek juttatott kenyérmorzsák a perrendtartásnak az ügyvédi kar részére dúsan terített asz-

taláról. Különösen ha tekintjük a mai nyomorúságos hitelesítési díjakat.

Okirat szerkesztés szempontjából a következők veendő figyelembe:

A 45-ik szakasz értelmében a szerződő felek ezentul csak egy meghatározott belföldi bíróságra ruházhatják az illetékességet, tehát az eddig szokásos ilyenféle kifejezés, hogy „felek alávetik magukat a mindenkori felperes által szabadon választandó bármely királyi járásbíróság illetékességének“, ezentul teljesen hatálytalan.

A jövőben lehetségessé teszi a 774. §, hogy nők, kiskorúak, gondnokság, vagy csőd alatt állók, vakok, siketek és némák, valamint hivatalvesztésre vagy politikai jogok gyakorlásának felfüggesztésére ítéltettek, ezen mellékbüntetésük ideje alatt is kölcsönös megegyezéssel szerződésileg választott bírakká választassanak.

Meg kell végül említenem, hogy az új perrendtartás újszólván szóról-szóra aképen rendezi a 10-ik cím alatt a bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában az eljárást, mint eddig a 4873/1894. számú igazságügyministeri rendelet. Ezen rendelet 7-ik szakasza helyett a polgári perrendtartás 637-ik szakaszára kell ezentul hivatkoznunk.

Sérelmesen érinti a közjegyzői okiratok közokirati minőségét a 316. §, mert az ellenbizonyítást feltétlenül megengedi, holott a mi helyes álláspontunk, amelyért minden alkalommal küzdünk, hogy a törvényes módon és alakban létrejött és kiállított közjegyzői okirat közokirati minősége ellenbizonyítás tárgyát ne képezhesse.

A kamarának az elmúlt évben kifejtett tevékenységéből a következőket kell kiemelni:

Felterjesztést intézett a pénzügyministerhez a birói letétből kiutalt összegek felvétele alakszerűségei tárgyában, de sikertelenül.

Felterjesztést intézett az igazságügyministerhez a közjegyzőknek feleket hatóságok előtt való képviselési jogát veszélyeztető rendelet tárgyában és ezzel kapcsolatban a közjegyzői díjak reformja és az örökösödési ügyek korszerű szabályozása érdekében. A kamara óhajtása az, hogy az igazságügyminister felhatalmazást kérjen a törvényhozástól, hogy ezen ügyeket rendeletileg szabályozhassa (az ily felhatalmazásokra van elég precedens) és hogy ezen szabályozások a közjegyzői kar méltányos igényét kielégítsék. A szóbeli értekezések után alapos reményünk lehet, hogy a közjegyzői díjszabás, valamint az örökösödési és perenkívüli eljárás szabályozása nemsokára valóra válik. Fontosabb ügyekben a kamara küldöttségileg járult az igazságügyminister elé.

Régi panaszunk, hogy a közjegyzői kinevezéseknél a helyettesek mellőzésével túlnyomóan ügyvédek részesülnek előnyben ezáltal a közjegyzői intézmény elsorvadásra van kárhozható, mert az új jogásznemzedék mellőzi azon pályát, amelyen 10—15 évi buzgó munka után 40—42 éves korában sem juthat önállóság-

hoz. Innen van az, hogy évről-évre fogy a bejegyzett közjegyzőjelöltek száma, tehát azoké, akik a közjegyzői pályának szentelik életüket. Keserűséggel kell megemlékeznünk arról, hogy a lefolyt 1914. évben csak 5 közjegyzőhelyettest nevezett ki közjegyzővé az igazságügyminister úr 7 ügyvéddel szemben.

Nem hagyhatjuk végül felemlítés nélkül, hogy az elmúlt évben az irodavizsgálatok eredménye kiválóan jó volt, mert egyetlen vizsgálat sem állapított meg kifogásolni valót.

A jelentést a kamara egyhangúlag tudomásul vette.

A választásokra kerülven a sor, megválasztottak elnökké: *Rupp Zsigmond*, kamarai tagokká *dr. Charmant Oszkár*, *dr. Rónay Károly*, *dr. Róth Zsigmond*, *Szabó Albert*, *dr. Holitscher Szigfrid* budapesti és *dr. Magyar Ambrus* nagykovácsi kir. közjegyzők.

*

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete
1915. február 21-én tartotta meg *Szabó Albert* budapesti kir. közjegyző elnöklete alatt ez évi rendes közgyűlését. Elnök a közgyűlést megnyitva, a következő előterjesztést teszi:

„Tisztelt Közgyűlés!

A mai nappal ismét befejeződött Egyletünk életének egy 3 éves ciklusa, ez az időhatár azonban összeesik egy más említésre méltó időhatárral is, mivel a folyó évben a közjegyzői intézmény 40-ik életévébe lépett, s ezért a mai napnak kétszeres jelentősége van. Ha visszatekintünk erre a hosszú multra, azt kellene hinnünk, hogy intézményünk, mely több ellenszenv, mint rokonszenv közepette látott napvilágot, most már legyőzte gyengeségeit, és hatalmas erővel igazolja megalkotásának jogosultságát. De, sajnos, ezt nem lehet hinni, mivel a tények ennek ellenkezőjét mutatják, mert ha az emlékezés fényével bevilágítunk a múlt évek sötétjébe, a fejlődési folyamatnak csak alig észlelhető jeleit állapíthatjuk meg, és pedig nem azért, mert az intézmény nem életképes, hanem azért, mert mindig hiányoztak a fejlődéshez szükséges feltételei.

Hogy melyek ezek a feltételek, ennek részletes felsorolását mellőzöm, hisz úgyis köztudomású ez, s ezért csupán némely körülmények érintésére szorítkozom. A munka és hatáskör az 1874. évi XXXV. t. cikkben sem lettek szabatosan megállapítva, s már ez a körülmény elég ok volt a folyton ismétlődő, hol az eseményekből eredő, hol a szándékosságból folyó félreértésekre, a későbbi keletű, s a közjegyzői törvényre vonatkozó intézkedések pedig a félreértések megszakítottlan láncolatát eredményezték és nemcsak a munkakört, hanem a hatáskört is a közjegyzőségtől szembe-
szökőn különböző más hivatásokkal összevegyítették, úgy hogy ma az önálló közjegyzői intézmény a jogi bizonytalanság útvesztőjében ingadozik. Voltak a múltban és vannak jelenleg is olyan törvényalkotások, melyek a

közjegyzői intézményt érintették, — de mindez, ha volt is ezekben némi kedvező, inkább hátrányt, mint előnyt jelentett és nem a fellendülést, hanem a visszaesést szülte, és mindenesetre a fejlődési folyamatot nagyban akadályozta. Legelőször az 1877. évi XX. t.-cz. kezdte meg a hatáskör korlátozását s bár ezt az 1886. évi VII. t.-cz. megszüntette, de ehelyett a közjegyzői minősítésnél a kétéves joggyakorlat kimutatása mellőztetett és később életbeléptek a közjegyzők magánmunkálataira vonatkozó rendelkezések. Jöttek azután a közjegyzői állások túlságos szaporításai, anélkül, hogy ezzel kapcsolatban a munkakörök tágítása is megfelelően rendeztetett volna s ennek természetesen következménye lett, hogy kezdett megszűnni az ifjú nemzedéknek a közjegyzői pályához való ragaszkodása, mert a gyakorlati idő megszüntetése miatt, a helyettesek nem versenyezhettek a nagyobb számban lévő négyévi önálló gyakorlattal bíró, elméleti minősültséggel azonban rendelkező más karbeli jogászokkal és így a fiatal erővel való felújítás a közjegyzői karban is stagnálni kezdett. Ilyen csak részletekre kiterjedő intézkedésekkel a közjegyzői törvény nem hogy megjavított volna, hanem majdnem megfosztatott eredeti jellegétől és az egységes reformálásra, dacára minden felterjesztésnek, illetékes helyen nem is gondoltak. Az idők folyamán pedig beigazoltatott, hogy a már 40 éve élő közjegyzői törvény az egységes reformálásra és felújításra nagyon rászorult, de ez még csak a kezdetnél sem tart. Minden illetékes forum pedig nyíltan elismeri, hogy a közjegyzői intézmény a közérdek nézőpontjából teljesen bevált, s hogy ez az intézmény nemcsak szükséges, de nélkülözhetlen szerve is az igazságügynek. Ennek dacára azonban még mindig késik az a természetes megoldás, hogy ez a nélkülözhetlen szer megfelelően beillesztessék az igazságügyi nagy gépezetbe, hogy így az intézményben rejlő erők és hatások a nagyközönség és az állam előnyére kellően kihasználtsanak. Ha csak a hagyatéki és telekkönyvi ügyeket vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy itt a kellő és általánosan óhajtott eredményeket épen a jelenlegi törvényes intézkedések teszik lehetetlenné, mert nincs törvényileg megállapítva a hagyatékok általános és kötelező tárgyalása, úgyszintén nincs megállapítva a telekkönyvi jogok szerzésére, megváltoztatására és megszüntetésére irányuló okmányok tekintetében az egyöntetű és kötelező kényszereljárás. Ehelyett meg van engedve azonban, hogy bizonyos esetekben a hagyaték bírói vagy hatósági közbenjövétel nélkül, s ha a hagyaték csupán ingókból áll, ennek mellőzésével is rendeztessék és a telekkönyvnel pedig az érdekeltek tetszésétől függ, hogy jogait érvényesítsék s csupán igen kevés esetre van kimondva a kényszer. Itt kiemelhetem indokolás czéljából, hogy a vidéken tényleg egymásután több birtokváltozás történik anélkül, hogy a szerzők nevei megállapíthatók lennének, mivel a telekkönyvben csak az eredeti felvétel látható. Ennek következménye az, hogy az öröklés rendje megfelelőleg nem érvényesül a vagyon öröklött vagy szerzett minősége (különösen az ingókra nézve) minden esetben okmányszerűleg és kétségtelenül meg nem állapítható, — mert a felek tetszése, vagy nem tetszése ezt megakadályozhatja; az ingatlanok átruházása és ezekre vonatkozó jogok szerzése nem feltétlenül mindig tűnik ki a telek-

könyvekből és a meglévő állapot a telekkönyvi állásból gyakran hiven meg nem állapítható s ezért sok esetben a telekkönyvi állapot is megbízhatatlan. Ekkor jön segítségül a tényleges birtoklási és betétszerkesztési eljárás, amely azonban az óhajtott segítség helyett a birtokos közönségre zaklatást, és az államra nézve rengeteg kiadást jelent, végeredményében pedig czéltalan, mert mire a telekkönyvek átalakulnak, már a tényleges állapot ismét nem egyezik a telekkönyvi állással, mert egyszerűen az időközi birtokváltozások bejelentve nem lettek. Mindezen visszás állapotok azonnal véget érnének a kényszereljárás bevezetésével és igen sok pernek a forrása megszűnnék. Számatalan felterjesztésben, melyek a közjegyzői kamarák és az Egylet részéről tétettek, bizonyítva lett, hogy a hagyatéki ügyeknek kezdettől végig való elintézését a közjegyzők teljes és általános megnyugvásra eszközölhetnék és a bíróságoknak csak akkor kellene functionálniuk, mikor egy hagyatéki ügy peressé válik, vagy a felek vélt jogsérelmeiket orvosolni kívánják. Többször és megfelelő okokkal támogatva bizonyítva lett a szükségessége annak is, hogy telekkönyvi ügyekben az okirati kényszer csak előnyököt biztosíthat a közönségnek és az államnak is, s ezt a kényszert a kir. közjegyzőnek mint közhitelességű személynek kellene végrehajtani, mert ha a telekkönyv a benne lévő bejegyzésekre nézve közhitelességű okmánynak tekintendő, és az abban bizakodó félnek teljes jóhiszeműségét a törvény is megvédi, akkor nem lehet logikusabb következtetés, mint az, hogy a telekkönyvbe csak közhitelességű okmány alapján lehessen bejegyzéseket eszközölni. Más perenkívüli ügyekben, u. m. telekkönyvi (árverések és vételárfelosztás), kereskedelmi, csőd és hitbizományi ügyekben szintén nagy segítségére lehet a közjegyző a bíróságnak, ami ugyancsak számtalanszor és kellően indokolva lett a különböző időkben ismételve tett felterjesztésekben. Egyáltalában a közjegyzői törvény hiányai, megváltoztatásának irányai és módozatai nem csupán az előbb érintett ügyekre vonatkozólag, hanem általánosan is fejtegetve lettek úgy a kamarák, mint az Egylet által tett felterjesztésekben és még karonkívüli jogászok által is folyóiratokban s azt hiszem alig lehet olyan kérdés, amely ezen felterjesztésekben és fejtegetésekben kellően megvilágítva ne volna és így az igazságügyi kormányzat olyan nagy anyag áll rendelkezésére, mely mindenesetre a közjegyzői törvény reformjánál kellően felhasználható. Egyletünk is minden alkalommal hozzájárult azon törekvésekhez, melyek az intézmény fejlesztését igyekeztek előmozdítani s legutóbb is az új Magyar polg. törvénykönyv tervezetére vonatkozólag a végrendeletek és öröklési jogra kiterjedő javaslatot terjesztett be az igazságügyi kormányhoz. Ezen javaslatot az Egylet megbízásából Baditz Lajos tisztelt Kartársunk nagy szorgalommal és kiváló szaktudással dolgozta ki és ezért tisztelt Kartársunk nemcsak az Egylet, hanem valamennyiünk elismerését és köszönetét is kiérdemelte, amit ez alkalommal örömmel kijelenteni szerencsém van. Egyletünk továbbá a közjegyzői törvény általános reformjára vonatkozó munkálatot is megkezdte és a kidolgozásra egy bizottságot küldött ki, a budapesti közjegyzői kamara azonban erre nézve már meg is tette az első lépést, amennyiben a közjegyzői törvény 55. §-ából folyó képviseleti jog megállapítását és a

közjegyzői díjszabályzatnak a mai társadalmi és gazdasági viszonyokhoz mért-megváltoztatását kérte. Hogy azonban a közjegyzői törvény reformálásának sikere minél megnyugtatóbb és a közérdekre nézve minél kielégítőbb legyen, szükséges az is, hogy az Egylet tagjai szintén résztvegyenek a tervezetnek megalkotásában úgy, hogy mindenki közölje az egyleti közp. bizottsággal azon hiányokat, melyeket saját tapasztalataiból észlelt, hogy ezáltal a tervezet előkészítésénél a bizottság figyelmét a gyakorlati életben mutatkozó és a közérdeket szolgáló kívánalmak el ne kerülhessék. A közjegyzői kar tehát, mint előbb kimutatni igyekeztem a közjegyzői intézmény fejlesztésében a maga részéről minden lehetőt megtett arra nézve, hogy intézményünk fejlődését előmozdítsa s most már az igazságügyi kormány bölcs belátásától függenek a további fejlemények. Hiszen azonban, hogy a jelenlegi világháború befejezésével és igazságos ügyünk győzelmével, amelyben szilárd hittől mindnyájan bizunk, — napirendre kerül a közjegyzői törvény reformálása és megszületik a modern új közjegyzői intézmény is.“

Áttérve ezután a napirendre, elnök felhívására *dr. Szécsi Ferencz* egyleti titkár előterjeszti a következő évi jelentést:

„A lefolyt esztendő nagyobb részének világtörténelmi jelentőségű eseményei országos egyletünk tevékenységét is megbénították. Ez volt elsősorban az oka annak, hogy az egylet központi bizottsága által a közel múltban kezdeményezett tervek megvalósítását békésebb időkre kellett halasztanunk. Ettől eltekintve egyletünk a lehetőség határain belül a múlt évben is odatörekedett, hogy alapszabályszerű feladatainak megfelelhessen. Ezen igyekezetből kifolyólag az egylet központi bizottsága azon volt mindenekelőtt, hogy az igazságügyi törvényelőkészítő munkában egyesületünknek megfelelő szerepet biztosíthasson. Evégből készült Baditz Lajos kartársunknak a polgári törvénykönyvre vonatkozó jeles munkálata, melyet a központi bizottság elismeréssel elfogadott, sokszorosított és illetékes helyre juttatott. A központi bizottság ugyancsak Baditz Lajos kartársunknak egy ellenjavaslatát, mely a magyar polgári törvénykönyv II. javaslatára vonatkozó végrendeleti résznek 1562—1592. §§-ait volna hivatva helyettesíteni, elfogadta és elhatározta, hogy az ellenjavaslat, indokaival együtt, az igazságügyminister úrhoz felterjesztessék, valamint annak egy példánya az igazságügyi bizottság tagjainak is megküldessék. Ugyancsak ezzel a célzattal egyesületünk központi bizottsága felkérte *dr. Kőrössy Bertalan* kartársunkat, hogy — tekintettel a vármegyei közigazgatásnak, tehát a községi és körjegyzőknek is közelfekvő államosítására, — megfelelő felterjesztésben az illetékes körök figyelmét újból hívja fel arra, hogy a községi jegyzőknek magánmunkálatokra vonatkozó jogosultsága lehetőleg megszüntettessék, vagy hatásköri összeütközések elkerülése végett, jövőre legalább is szabályoztassék. Az épen említett felhívás folytán *dr. Kőrössy* kartársunk szépen kidolgozott és alaposan megokolt felterjesztését elkészíttette és ezt az egylet az igazságügyi kormányhoz juttatta. Egyleti titkár indítványára, az igazságügyminister úr megkerestetett aziránt, hogy a közjegyzői kart érdeklő kérdésekben és általában a közjegyzőséget érintő törvényalkotási előkészítő ügyekben a tervezetek és javaslatok egyletünkkel

is, véleményezés végett, közöltessenek. A megfelelő személyes eljárással szintén az egyleti titkár bízott meg. Az épen említett felterjesztés — megelégedéssel jelentjük — máris eredménnyel járt, amennyiben az igazságügyminister úr a magyar polgári törvénykönyvre vonatkozó javaslatot az egyesületnek véleményezés végett megküldötte és egyben kijelentette, hogy intézkedett aziránt is, miszerint minden a közjegyzői hivatás ügykörébe tartozó törvénytervezet jövőben az eglyettel, véleményének nyilváníthatása végett, közöltessék. Elnök indítványára, a központi bizottság elhatározta, hogy hazafias kötelességének megfelelően a magyar királyi kormány által kibocsátott állami járadékkölcsönből (hadikölcsön) 10.000 koronát jegyez az egylet vagyonából. Elnök felhatalmaztatott, hogy a jegyzést a zárolási jog fentartásával eszközölhesse és a további szükséges lépéseket e tárgyban megtéhesse. Az a régóta panasztolt sajnós tény, hogy kartársaink nagy része még mindig távol tartja magát egyletünktől, vagyis attól az egytlen szervezettől, mely aránylag amugy is csekély létszámú karunk szellemi és anyagi érdekeinek egységes képviselőjére és érvényesítésére van hivatva, titkár indítványára, arra indította a központi bizottságot, hogy az egyletbe való belépésre újból felhívja azokat a kir. közjegyzőket és jelölteket, akik az egyesületnek még nem tagjai. A felhívás a közjegyzőknél, sajnós, ezúttal sem talált visszhangra; ezzel szemben örömmel állapíthatjuk meg, hogy a helyettesek körében a felszólítás megfelelőbb méltánnyal találkozott, amennyiben a közjegyzőhelyettesek közül szép számmal történt belépés az egyesület kötelékébe. Ohajtandó volna, hogy a többszörös sikertelenség dacára, a fentebb említett propaganda folytattassék és újult erővel megújíttassék, mert egyesületünk, — amint már sokszor kifejtettük — céljait teljes mértékben csak úgy érheti el, ha a közjegyzői kar tagjainak összes vagy legalább legnagyobb részét egyesíti magában. Remélni kell, hogy ez az igazság végre is utat tör magának azon kartársi körökben is, melyekben eddig a közjegyzőség közös érdekeivel szemben annyira káros és szinte érthetetlen közöny és nemtörődömség mutatkozott.

Egyleti titkár indítványára, a központi bizottság elhatározta, hogy a közjegyzői törvény régóta hangoztatott és már annyira szükségessé vált reformját az igazságügyi kormánynál erélyesen megsürgeti; az erre vonatkozó felterjesztés elkészítésére bizottság küldetett ki, mely azonban, a közbejött háborúval járó kivételes viszonyok miatt, eddig még nem volt abban a helyzetben, hogy érdemleges munkálatait megkezdhesse.

Az egyletnek 163 tagja van, még pedig 142 közjegyző és 21 közjegyzőhelyettes.“

A közgyűlés a titkári jelentést, ugyszintén a *dr. Bartha Nándor* pénztáros által ezután előterjesztett pénztári jelentést egyhangulag tudomásul veszi és elfogadja.

Elnök előterjeszti *dr. Pekker Emil* bicskei kir. közjegyzőnek az elnökséghez beadott azon indítványát, hogy az egylet küldöttségileg kérje fel az igazságügyminister urat, hogy a már régen elavult közjegyzői díjtörvénynek (1880. évi LI. t.-cz.) hatályon

kivüli helyezése iránt intézkedni kegyeskedjék, úgy hogy a törvényhozás legközelebbi képviselőházi ülésén az 1880 : Ll. t.-cz. hatályon kívül helyezésére vonatkozó egyszakaszos törvényt terjesszen be, amelyben a hatályon kívül helyezéssel egyidejűleg felhatalmaztassék a mindenkori igazságügyminister, hogy a közjegyzői díjakat (tarifát) esetről-esetre a fennálló viszonyokhoz képest mindig rendeletileg szabályozhassa. — *Rupp Zsigmond* és *dr. Róth Zsigmond* felszólalásai után a közgyűlés egyhangulag elfogadta az indítványt.

A központi bizottság háromévi mandatuma lejárván, egyhangulag megválasztottak újabb 3 évre bizottsági tagokká: *Baditz Lajos*, kir. tanácsos, kapuvári, *dr. Charmant Oszkár* budapesti, *dr. Cottely Géza* budapesti, *dr. Halász László* czeglédi, *dr. Holitscher Szigfrid* budapesti, *dr. Körössy Bertalan* pozsonyi, *Lestyán Adorján* udv. tan. debreczeni, *dr. Madarász István* pécsi, *dr. Magyar Ambrus* nagykőrösi, *dr. Pekker Emil* bicskei, *Plausics Mátyás* temesvári, *Pongrácz Kálmán* kir. tan. galgóczi, *dr. Rónay Károly* budapesti, *dr. Róth Zsigmond* budapesti, *Rupp Zsigmond* udv. tan. budapesti, *Szabó Albert* budapesti, *dr. Szécsi Ferencz* hatvani és *Szmrecsányi László* udv. tan. kassai kir. közjegyzők; továbbá *dr. Bartha Nándor*, *dr. Lénárt Dezső* és *dr. Sümegi László* budapesti királyi közjegyzőhelyettesek.

*

A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvek és beadványok illetéke tárgyában a pénzügyminister 19895/IV. 1915. számú rendeletében kimondotta, hogy a kir. közjegyzők által birói megbízás folytán felvett tárgyalási jegyzőkönyvek az 1914. évi XLIII. t.-cz. 1. § 1. b) pontja, az örökösödési eljárás megindítása, vagy a hagyatéki leltározás elrendelése iránt a kir. járásbirósághoz benyújtott kérvények pedig a hivatkozott t.-cz. 34. §-ában meghatározott bélyegilleték alá esnek.

Eszerint a hagyaték cselekvő állapotának értékéhez képest

100 K-ig	— K 50 fill.
100 K-án túl 1000 „	1 „ — „
1000 „ „ 5000 „	1 „ 50 „
5000 „ „	2 „ — „

a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv első ívének bélyege, míg a második és többi ív után

100 K-ig	— K 50 fill
100 K-án túl	1 „ „ „

Az említett kérvények bélyege pedig 1 K.

*

Perrendtartás. A budapesti kir. törvényszék tanácsvezetőinek 1915. márczius hó 8-án megtartott értekezletén a következő elvi jelentőségű kérdésekben történt megállapodás:

1. Könyvkivonati illetékesség alapjául szolgáló kereseti mellékletek.

A Pp. 50. §-ának 3. bekezdése értelmében a bíróság az illetékességnek vagy az illetékesség hiányának megállapítására előadott tényállítások valóságát, ha azok a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával nem ellenkeznek, csak az ellenfél tagadása esetében vizsgálja. Ebből következik, hogy a Pp. 32. §-án alapuló (könyvkivonati) illetékesség megállapítása céljából hiteles könyvkivonatot, továbbá felperes bejegyzett voltáról és az alperes kereskedői minőségéről hitelesített cégjegyzékkivonatot vagy helyhatósági bizonyítványt a keresethez mellékelni nem szükséges. E tekintetben elegendő, ha az egyszerű könyvkivonattal felszerelt keresetben elő van adva, hogy felperes bejegyzett kereskedő és az alperes kereskedő.

2. Ügyvédi meghatalmazások tartalma.

A Pp. 103. §-ának az a rendelkezése, hogy az ügyvédnek a per vitelére szóló meghatalmazással kell birnia, nem értelmezhető akkép, hogy a meghatalmazás szövegében az illető pert, a felek neve, a per tárgya vagy más adatok idézésével különösen megjelölni kellene. Polgári peres ügyben tehát a felek képviselőjében fellépő ügyvéd meghatalmazotti minőségének igazolására alkalmas az oly meghatalmazás is, amelynek szövegében a pervitelre szóló megbízás általánosságban jut kifejezésre. Különös meghatalmazásra csak a törvényben kifejezetten előírt esetekben van szükség. Pl. házassági és személyállapotot tárgyazó perekben. (Pp. 643., 696., 716., 717., 720., 729. és 731. §-ok.)

*

Háború és közöröklés. Ismeretes, hogy a német birodalmi törvényhozást épen az emelkedő katonai kiadások miatt többször is foglalkoztatta az örökösödési adó reformja. Egyelőre a konzervatív pártok ereje megakadályozta, hogy a kezdeményezésekből törvény váljék, de másrészt a közvéleményben egyre erősödik az örökösödési adó reformjának tábor, sőt már nemcsak az örökösödési adó felemeléséről, hanem az állam örökjogáról dissertálnak. Magyarország történetében többszörösen ismétlődő jelenség, hogy épen a katonai honvédelmi terhek növekedése, hogy az ország teherbíró képességét megfelelően fokozza, sokszor vezetett demokratikus adópolitikához. A világháború most újra előtérbe tolt a kérdést. A polgári törvénykönyv első tervezete tudvalevőleg a harmadik felmenő parentelával és ennek leszármazóival lezárta az örökösödési rendet, úgy hogy az állam öröklése e szabályozás mellett nem tartoznék a ritkaságok közé. A második Tervezet, amelyet e téma szempontjából vett igen ügyes bírálat alá Rédei József a „Huszadik Század“-ban megjelent „Örökjogi reform és szociálpolitika“ című tanulmányában, az ötödik felmenő parentelának is megnyitja az örökséget és így közeledik, gyakorlatilag úgyszólván összeesik a BGB. tüntetésszerűen kimondott in infinitum öröklési elvéhez. Most a hazafias fölbuzdulás ad új erőt a reformmozgalmaknak. Mint egy érdekes tünetet említjük fel, hogy a Deutsche Juristen-Zeitungban két szakférfiú tör lándzsát programmatikus cikkel az állam végrendeleti örökös kinevezése érdekében. Gyakorlatilag talán nem lesz elég eredménye az egyesek tetszésétől függő végrendeleti juttatásoknak, de ez a douce violence fel fog szigorodni és a háború által támasztott hangulatból az állam intézményes örökjoga fog életre kelni. Mindenesetre a háborús világ egy olyan jelenségével állunk szemben, amelyet tanulságként és pro memoria érdemes feljegyezni.

*

Francia állampolgárok belföldi hagyatéka. Az osztrák igazságügyminister egy felmerült concret esetben 1914. szept. 24-én kelt rendeletében kijelentette, hogy a Franciaországgal való háború folytán az 1866. december 11-én kelt hagyatéki államszerződés tekintetbe nem vehető és a bíróságok francia állampolgárok itteni ingó hagyatékaikra nézve, figyelemmel a francia hatóságok maga-

tartására, melyek osztrák állampolgárok ingó hagyatékát nem szolgáltatnák ki, a viszonzosság szabályai szerint tartoznak eljárni. Amennyiben tehát fel is tehető, hogy a Franciaországgal való szerződés hatálya csupán fel van függesztve, ebből nem folyik, hogy a bíróságok a normális viszonyok beálltaig várakozó álláspontot foglaljanak el, hanem a francia állampolgárok belföldi ingó hagyatékára nézve beálló esetben az eljárást megindítani és lefolytatni tartoznak.

*

Személyi hírek. *Dr. Schiffbaeumer Alfréd* beszterczi gyakorló ügyvéd Beszterczére, *dr. Krausz Győző* sásdi gyakorló ügyvéd Mohácsra és *dr. Buday Gyula* nyirbátori gyakorló ügyvéd Nyirbátorba kir. közjegyzőkké nevezettek ki.

Szathmáry Lajos vingai kir. közjegyző elhalálozott.